

Молода Україна

журнал українського демократичного молоді

РІК ВИДАННЯ XL

ТРАВЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ — 1990 — MAY-JUNE

Ч. 394

Володимир Яворівський — депутат Верховних Рад УРСР та СРСР, головний доповідач на бенкеті Канадського Товариства Прихильників Руху України за Перебудову, співавтор «Заяви Совісті» (стор. 16).

Торонто, 9 червня 1990 р.
Фото: Іван Корець

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

в Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Gregory Hawryluk
18 Meadowbrook Ave.
St. Catherines, Ont., L2M 7H1

Ihor J. Lysyk
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C. Y2A 6X3

в США:

Iw. Ivahnenko
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Leonid Jemetz
2941 Amboy Road
Warners, N.Y. 13164

W. Ponomarenko
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

в Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

в Австралії:

T. Myronenko
P. O. Box 302
Parramatta, N. S. W.
Australia 2150

МОЛОДА УКРАЇНА

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association — ODUM

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: M. Moroz

3253 Lakeshore Blvd. W.,
Toronto, Ont. M8V 1M3

Адміністратор Зіна Корець
Тел. (416) 763-3422

Це число редактував О. Харченко

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

в США, у Канаді і в Україні ..... 20.00 доларів
Ціна одного примірника: 2.00 дол.

в Австралії ..... 13.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 1.60 дол.

в Англії і Німеччині ..... 14.50 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 1.65 дол.

в усіх інших країнах Європи ..... 13.50 (америк.)
Ціна одного примірника: 1.35

в усіх країнах Південної Америки ..... 12.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 1.00 дол. (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 65 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — Людмила Таран, Світлана Кузьменко, А. Матвійчук, Леся Сердюк, Леся Матешук, Григорій Столлярчук. Інтер'ю. Валентина Родак — Музичний конкурс ім. С. Людкевича. Редакційна «Українських вістей» — Вдалий Початок. Олексій Коновал — З архіву Івана Багряного. М. Леськова — Братьські могили у Попівцях. Заява Совісті — Збірний підпис. Євген Дудар — Вимушена перерва. Шелест про Брежнєва й Суслова. А. Юріняк — Малий Фейлетон.

Людмила ТАРАН

**

Ти подумай, дитино моя незачата, чи варто
родитись тобі?
Роззирнись, подивись: бо непевний, тонесенький
світ
Обіцяє ковток. І не більше. Та тільки вода
Вже розцвічена плямами нафти, масна і важка.
... Світить, світить — не гріє. Повітря нема.
Тільки гул.
Заіржавіли, всохли, охляли ворота життя,
Що приймали усіх. Ти подумай, і зваж, і забагни —
Чи захочеш родитись у пашу грузької пітьми?
Ще не пізно. Чи скочеш упасті розумним
Мудрим пуголовком, виростати у лоні моїм,
Коли вмерли уже солов'ї, і річки, і земля?...
Ти подумай: не пізно. Ще можна вернутись у край
небуття.
— Hi, я хочу прийти у життя.

КОЛИСКОВА

... Та як охопить безпричинний жаль
І страх руками горло заморозить —
Розгойдує мене тісна кімната
І стіни виставляє проти віч
З усіх боків: не вийти, не прорватись.
Прорватися? Куди? Там — глупа ніч.
Удень там — скрежетання-скреготання
Бульдозерів і грізних скреперів,
Що їдуть у розметане обличчя,
Маленький мій тихенько диха. Я

Усе віддам за цю просту роботу
Його ласкавих, лагідних легень.
Але повітря... Господи, а де
Візьму йому на дихання повітря,

Води, землі і лісу на життя!
Де листя чисте і легка вода?
Де пісня, що у неї урочиста
Природа входить і стає — душа?
... Земнородженний, дивиця на мене.
На що тебе я прирекла, дитя?
... Колисочка, підвішена до неба.
А унизу — розтерзана земля.

Літературна Україна
8 березня 1990

Світлана КУЗЬМЕНКО

УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЕВО

Скільки дерево оте було обрубано.
Зрубано, підважено з основ.
А воно стражденне і порубане
Проростало і зростало знов.
І пускало паростки по світі.
У безсмертя сила проросла —
В добрих дітях — його вічних дітях —
Із прапредків духу джерела.

МИ УКРАЇНЦІ

Слови до цієї пісні й музика — з України. Прочитайте, який хороший зміст! Минулись ті часи, коли ми були «наймити капіталізму», «агенти волстріту» чи якісь інші гидкі прізвиська з кагебівського лексикону. Тепер «ми українці — всюди українці», чи ми живемо в Америці, в Канаді, чи будь-де в світі, ми — «сини співучої землі», що «крізь усі негоди пронесли любов до України». Дякуємо А. Матвійчукові та І. Корнілевичеві за хороший музичний твір. — Ред. журналу «Вісник».

Про що курличуть в небі журавлі,
Із вірію вертаючись додому?
Чи не про те, як на чужій землі
Почули мову, змалечку знайому.
Про що вітри шепочуть навесні,
Перелетівши океани сині?
Чи не про ті окрилені пісні,
Що линули удаль від України...

ПРИСПІВ:

З любов'ю і журбою наодинці,
Із невмирущим словом Кобзаря,
Ми, українці, - всюди українці,
Допоки світить нам одна зоря!
Живуть землі співучої сини
В Америці, Канаді й Аргентині.
Їм снятся рідні села і лани,
І очі мавок незбeganно сині.
Летять роки, як сиві журавлі,
Немов журба, сльоза ляга на вії,
І не дає заснути до зорі
Щемлива, наче пісня, ностальгія...

ПРИСПІВ:

Летіть, летіть, нестримні журавлі,
Через усі держави і кордони,
Несіть привіт від рідної землі
Усім, хто в неї вірив безборонно.
Усім, хто зміг у серці зберегти
І землю ту, і мову ту єдину,
Хто крізь усі негоди і світи
В собі проніс любов до України.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ, В УКРАЇНІ І ПОЗА УКРАЇНОЮ СУЩІ!

Україна повинна зустрітися з Україною.

Єдина мова людства, мова нації, мова духу, для якої не існує кордонів, — це Поезія.

Ось чому ми й вирішили зустрітися з вами. Наша зустріч 7-17 вересня 1990 року в м. Києві буде називатись так: традиційний Міжнародний громадський літературно-мистецький Фестиваль української поезії «Золотий Гомін». Його ініціаторами є: Спілка письменників України, Держкомвидав УРСР, Міжнародна Асоціація україністів, Республіканська Асоціація українознавців, Український Пен-клуб, Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка АН УРСР, Спілка театральних діячів України, Товариство української мови імені Тараса Шевченка, товариство «Меморіял», Народний рух України за перебудову, Гарвардський інститут українознавчих досліджень, Канадський інститут українознавчих студій.

У програмі фестивалю — зустрічі поетів України та української діаспори з киянами, поїздки до Канева і Львова. В рамках МАУ і РАУ плянується організувати дводенну наукову конференцію «Феномен української поезії». Окремо запланований вечір молодої поезії. Відбудеться вечір пам'яті загиблих поетів України та панахида. Маємо намір провести великий мітинг «Поезія в боротьбі за людину». Разом з вами ми закладемо камінь на місці майбутнього пам'ятника українським письменникам — жертвам кривавої доби.

Фестиваль стане третім етапом цілісного за своєю драматургією розгортання теми України — в аспектах, не досліджених раніше, фальсифікованих, і в аспектах проблемних, нових. Перший етап — це 1 Конгрес Міжнародної Асоціації україністів (Київ, 27 серпня-3 вересня). Другий — Міжнародна конференція у Києві, присвячена голоду на Україні 1932-1933 років (4-6 вересня). А наступний — відкритий на перспективу, — поезія України. Поезія, що вижила.

Ми хочемо, щоб цей фестиваль був не лише нашим спільним святом. Ми хочемо, щоб цей фестиваль став нашою справжньою довгожданою зустріччю і нашою спільною пам'яттю. Пам'яттю наших трагедій.

Ми свідомі того, що українська нація, як ніяка інша, — в силу вам і нам відомих причин — непрощено дозволила відторгнути від себе свою еміграцію. Всупереч цьому ми свідомі того, що література і культура еміграції є невіддільною частиною національного культурного процесу.

Ми також свідомі того, що у вас двічі відібрали батьківщину. Раз — коли ви змушені були її покинути. Вдруге — коли ви повернетесь. Бо ми не зберегли для вас Україну. Мова ваших батьків лише зараз зводиться із смертного одра. До геноциду національного долучився геноцид біологічний. Тепер земля України — не лише гекатомба 30-х, 50-х, 70-х... Це земля, над якою століттями жалобно битимуть невидимі дзвони Чорнобиля. Перший звук світового реквієму пролунав над Україною.

І все ж... І все ж ми є. І тому ми чуємо вас через кордони. Ми чуємо вас через океан. Чуємо ваші голоси. Бачимо ваші очі. Давайте на якийсь час забудемо наші внутрішні конфлікти і незгоди, адже ми маємо спільний духовний ґрунт нашої роботи. Це — давній біль. Це — велика тривога. Це — незгlibима любов.

Саме тому — давайте зустрінемось! Давайте зведемо воєдино два силових поля української духовності. Бо Україна — це не лише наша древня і страждenna земля. Україна — це також і ми. В мертвих селах Полісся — прабатьківщини слов'янства — виють вовки, мов пісні ординської навали. З наших церков зрізані хрести і дзвони. Вони впали і розбилися. Але в нашій пам'яті стоїть золотий гомін ще живих дзвонів над «сто — розтерзаним Києвом». Нехай наша зустріч буде відлунням тих дзвонів, нехай крізь наші душі Україна впізнає себе!

**ОРГКОМІТЕТ ФЕСТИВАЛЮ
«ЗОЛОТИЙ ГОМІН»**

Леся СЕРДЮК

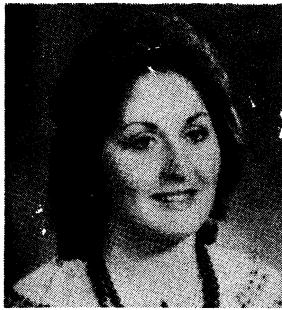
ПОЕЗІЙ

**

Наче вузлик на пам'ять
при летючій дорозі,
Біла хата,
Як мати,
На своєму порозі.

Нове підприємство
— ПОДОРОЖОВЕ БЮРО

Ліді Савер

*Lidia
Sauer*

151 Carlingview Dr., Unit 1, Rexdale, Ontario M9W 5S4
(416) 674-7777

**

Зелений листок смородини
В ажурній павутинковій накидці
Грався з вітром у квача.
То ховав оченята ягід,
То відкривав,
І вони всміхалися до сонця
І волого блищали спогадом
Про недавній дощ...
Хто від кого ховався?
Хто на кого дивився?
Хто про кого думав?
І лише нечутне, невидиме
Проміння любові
Лилося між ними...
А ми з тобою в гармонії з світом?

**

Я знову, мамо, в нашій хаті!
Все, як було, і все нове.
Верба листочком язикатим
Мене на вулицю зове.
Зітхає дід-бабай під дахом,
Лоскоче вус йому верба,
І він, самотній сіромаха,
Торішні думи розгріба.
Сидять із ним роки, як діти,
І туляться до димаря.
І сумно їм із ним сидіти,
Де час покірно помира.

Леся Сердюк — цього року середню освіту закінчила в Києві, а вищу — має намір здобути в Канаді.

**Микола Мороз,
Українець із Канади:**

«ДОРОГА ІСНУЄ, ЩОБ ЄДНАТИ...»

Зовсім недавно сумчани, мешканці обласного центру, мали змогу побачити концерти лауреатів першого республіканського фестивалю «Червона рута». Ми розповідали і про фестиваль, і про його спонсорів, згадували, зокрема, спільне українсько-канадське підприємство «Кобза» та його представників з українського боку. Недавно в Сумах побував керівник «Кобзи» з боку Канади — українець із Торонто Микола Мороз. Він — перший представник української діаспори в Канаді, який організував спільні підприємства з радянською Україною: «Кобзу» в Києві та «Гроно» у Львові. Окрім того, як з'ясувалося, Микола — голова однієї з молодіжних організацій діаспори.

— Хотілося б, щоб ви розповіли трішки про себе.
— Народився у Західній Німеччині після війни. У 22 роки поїхав у Канаду. Ціла родина наша туди поїхала і проживає в Торонто.

Батьки мої походять із Сумщини, з Буринського району, села Миколаївки, там і сьогодні живе моя рідня. Так само маю рідних у Сумах. Отже, корінь мій із Сумщини. Батьки потрапили за кордон під час війни.

— А вкотре ви на Україні?
— О, вже 15-й, певно, раз, родичі кажуть, що я вже тут живу.

— Для ваших батьків це була батьківщина — Україна, а що вона — для вас?

— Канада — то є країна, де проживає дуже багато етнічних груп. Кожна група свої традиції тримає, дуже дружньо живе, і так само українці. У Європі значно складніше, там, у Німеччині, я чувся як гість, а в Канаді, — майже як вдома.

Що ж до України, то ми і чуємося, як українці. Якщо так справи й далі будуть іти, то багато з нас будуть сюди вертатися.

— Коли був перший ваш приїзд на Україну? І чи спостерігаєте за цей час у нас якісні зміни?

— Вперше був тут 82-го року. Раніше обставини не склалися. А зміни тут величезні. Значно легше стало щодо подорожування. Ще, правда, трохи забагато формальностей, але при таких змінах варто почекати, що скоро тут можна буде подорожувати, як у Західній Європі, де візи взагалі не потрібні.

Загалом же, знаєте, бракує порядку. Людина мусить мати порядок у собі, у родині, у домі, на фабриці. Ми тут були у вас на цегельній фабриці — то жах. Може, настрою немає? Чи обставини до того довели, що не можуть дати ладу в себе?

— А як у вас сприймаються ті переміни, що тут відбуваються?

— Великий сегмент діаспори ще не вірить, не вірить у них, бо багато пережили те жахліття, що було. А є сегмент, який вірить, що зміни великі, хоч вони ще недосконалі, але напрям здоровий.

— Як ви ставитесь до Народного Руху України за перебудову?

— Вже 4 місяці, як у нас в Торонто створено товариство прихильників Народного Руху. Я його член. Ми слідкуємо за подіями у вас. Свідомі того, що зміни, які нині відбуваються в Україні, ваша перебудова, для нас теж ключовий момент. Громада турбується, сподівається позитивних змін, адже це відкриває можливості всім нам на краще майбутнє.

І намагаємося, звичайно, допомагати, чим можемо. Зібрали медикаменти для України, для дітей Чорнобиля. Першу партію привіз сумчанин Володимир Осадчий. Отже, дорога від нас до вас відкрита і вона існує, щоб єднати...

— У нас часом доводиться чути думку, що Народний Рух фінансується з-за кордону. Як би ви могли прокоментувати таке ствердження?

— Я не бачу, як Захід міг би фінансувати Народний Рух, це трохи нереально. Ми пересилаємо ті ж медикаменти для тяжких зон — Чорнобиля, Запоріжжя... Намагаємося допомогти із засобами інформатики. З другого боку стараємося посилювати культурні зв'язки, от і у вас було тріо бандуристів — Мішалов, Писаренко і Китастий. Але ж це не є поміч. Та і взагалі, не бачу, щоб Народний Рух якихось грошей потребував, просто живуть люди і займаються тими справами, які, вважають вони, на часі. То сказати, що Рух існує завдяки зарубіжним українцям, завдяки діаспорі... Діаспора дуже горда була б, але так воно не є!

— Ви очолюєте молодіжну українську організацію. Що вона собою являє?

— Так, я голова молодечої організації ОДУМ — об'єднання демократичної української молоді. Вона постала в п'ятдесятом році в Америці, Канаді, але члени є також в Австралії, Європі. Мета цієї організації — створити таку структуру, завдяки якій молодь, що там народилася, там виростає, виростала б в українських традиціях.

Я перший голова цієї організації, який народився вже поза Україною. Спочатку то все нелегко організовувалось. З часом нам вдалося купити майно, землю 40 гектарів, де ми збудували досить сильний відпочинковий центр. Зарах ми домовляємося про обмін молодіжними делегаціями, запрошуємо наших молодих людей віком від 15 до 20 років приїхати в наші табори. Є така домовленість з Коломиєю, говорили про це на Полтавщині, хочеться, аби надіслала свою делегацію до Канади і Сумщини. Добре було б, якби газета, скажімо, оголосила конкурс, відібрала чоловік десять для цієї поїздки. Треба знайти спонсорів, що оплатили б дорогу. І, що найважче, придбати квитки. А все утримання там ми беремо на себе.

— Звичайно, така поїздка була б цікавою.

Скажіть, а як ви ставитесь до фестивалю «Червона рута»?

— Знаєте, я відкоти по Україні їздив, відчув брак української музики записаної, нічого не можна купити, аби вивезти і послухати там. Отож я запропонував спільне підприємство, яке б музикою займалося. І коли вдалося його створити — «Кобзу», з часом здалося, що треба створити студію, організувати гастрольні поїздки. Це вже зроблено: у вас було тріо кобзарів із США, у нас виступили «Не журись», Ніна Матвієнко. Так що ми вважаємо, що концертова діяльність, виступи ансамблів молоді — це дуже важливо. Тому взяли участь у фестивалі, забезпечили його апаратурою. Мені здається, люди задоволені тим, що відбулося.

— Мені теж здалося, що задоволені. Але ось в «Молоді Україні» довелося прочитати «Лист з Канади» Наталки Мохорук, де говориться, що на фестивалі було забагато «пісень протесту», були випадки недоброго ставлення до представників діаспо-

ри. Чесно кажучи, здивувалася, бо пам'ятаю, що в Чернівцях одним з найбільш емоційно піднесених моментів фестивалю був саме концерт представників діаспори. Чи можна було вітати їх тепліше!...

— Я цей лист прочитав... Річ в тім, що Наталка Мохорук належить до тієї частини еміграції, яка не є членом української загальної діаспори. У них є намагання прилучитися, але так, як у вас перебудова іде, так і їм треба перебудуватися, аби лінія їх більше змінилася.

— Як ви вважаєте, чи є така книга, яку людині треба прочитати обов'язково?

Я, на жаль, не так багато читав, ганяв по світу. Перше, що, думаю, то, може, Біблія, а друге, що кожна людина повинна свою історію знати. Тому вважаю цінним твір Грушевського, його 12-томну роботу. Кожен українець, вважаю, її повинен прочитати.

Загалом у нас на загал далеко менше читачів, ніж у вас, і я думаю, далеко менше знають. Так що у вас щодо бізнесу і всього іншого перевага є, тільки беріться — і вперед!

Розмову вела
Алла Федорина

ХТО ПОЇДЕ ДО КАНАДИ?

Гадаємо, пропозиція Миколи Мороза щодо обміну молодіжними організаціями вас зацікавила. Тим більше, що у інших областях вже існує подібна практика. Газета згодна взяти на себе організацію конкурсного відбору для поїздки. Але — потрібні спонсори!

Хочемо зауважити, що питання не терпить відкладання в довгу скриню. Адже, як сказав Микола Мороз, заїзд до табору відпочинку має відбутися в другій половині липня. Тому до кінця першої декади травня спонсори мають знайтися. Відгукніться, і тоді до Канади зможуть поїхати десять представників Сумщини. Обов'язкова умова для них — знання української мови.

Решта вимог буде обумовлена конкурсом. Він відбудеться пізніше, якщо знайдуться бажаючі фінансувати дорогу делегації.

Отже, відгукніться, спонсори!

(Промінь — квітень 1990)

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

Ігоря Лисика

The Solid Oak Co.

Kitchen Cabinets — finished — unfinished
Oak furniture

848 Simcoe St. South. Unit 2 Oshawa, Ont. L1H-4K8
Tel: 416 — 434-7204 Res: 576-9779

Валентина Родак

МУЗИЧНИЙ КОНКУРС ІМ. С. ЛЮДКЕВИЧА

Третій з черги український музичний конкурс ім. Станислава Людкевича відбувся в Торонто 2-го червня в концертовій залі інституту св. Володимира. Такі конкурси відбуваються щоп'ять років і їх влаштовують під патронатом Ради культури при СКВУ члени музичного фестивалю, який очолює Марта Кравців-Барабаш.

«Ці конкурси, — сказав член жюрі Євген Плавуцький, — дають можливість молодим виконавцям академічного і професійного рівня вивчати український музичний репертуар, а слухачам і любителям познайомитися із молодими виконавцями української музичної культури в діаспорі».

Євген Плавуцький, професор музики Монреальського університету Мак Гілл був задоволений з вибору серйозного репертуару молодих артистів. В інструментальній частині програмами були сонети, поеми, прелюдії, сюїти та концерти визначних українських композиторів, таких, як Ревуцький, Косенко, Верещагін та Лятошинський. У вокальній частині виконано пісні Людкевича, Ревуцького, Степового та арії з опер Лисенка і Гулака-Артемовського. Крім двох творів українських композиторів, учасники конкурсу мали ще виконати один твір неукраїнського музиканта. Виконано твори Гайдна, Шопена, Ліста, Штравса, Моцарта та інших.

Таня Юхименко — співлауреат першої нагороди Музичного Конкурсу ім. С. Людкевича. Її музична освіта почалася в Юнім ОДУМ-і, продовжувалася на кобзарських таборах, що їх влаштовував ОДУМ, та в Одумівськім Аансамблі Бандуристів імені Гната Хоткевича, під мистецьким керівництвом Валентини Родак.

«Мріючи про виконавську кар'єру, учасники повинні надзвичайно багато й наполегливо працювати — підкреслив професор Плавуцький, — себто посвятити себе вибраній музі, бо конкуренція в музичному світі дуже велика і вибаглива».

В загалі, програма конкурсу була багата, цікава і різноманітна. Вона відзеркалювала індивідуальність кожного конкурсантика. Виконавці-піяністи, співачки і скрипаль — віком від 18 до 35 років. Одні артистично і бравурно, другі з великим відчуттям, а ще інші — з надзвичайно виробленою технікою демонстрували свої здібності.

Петро Олешкевич, другий член жюрі і професор музичного факультету Торонтського університету сказав таке: «Мені дуже приємно було почути цих музикантів. Всі дуже гарно грали і співали, і конкурс був на високому рівні. Жаль, що в Канаді не досить чуємо такої прекрасної музики».

Вечорі, у фінальному концерті виступили всі конкурсанти (їх було семеро), виконуючи два твори з раннього виступу. Першу нагороду в сумі 1,000 долярів, меценатом якої є Юрій Ємець з Торонто розділено між піяністами Таєю Юхименко з Торонто і Іваном Полянським з Лондону, Великої Британії. Другу нагороду в сумі 400 долярів одержала Лариса Шепетик з Торонто (сопрано), а третю нагороду одержав молодий скрипаль з Монреалю — Іван Завада. Йому дано 150 долярів.

Всі учасники одержали диплом за участь у конкурсі, а щирі оплески публіки були виявом великого задоволення з вечора.

ЗУСТРІЧ ОДУМ-у США Й КАНАДИ

З УКРАЇНСЬКИМ
ГРОМАДЯНСТВОМ У 1990 РОЦІ
відбудеться
від 31-го серпня до 2-го вересня
на оселі ОДУМ-у
в Лондоні — Канада

ЧИ ВАШІ ДІТИ та діти Ваших друзів
є членами ОДУМ-у?

Леся МАТЕШУК

«СЛОВА»

«Хокку (або Гайку) — у японській поезії традиційний жанр пейзажної лірики, що виник ще в 17 столітті й живе досі. Це трирядковий без рим вірш, який одним образом викликає в уяві закінчену картину». — Словник літературознавчих термінів, (Лесин-Пулінець). Хокку Лесі Матешук пішли дальше, і викликають в уяві не тільки закінчену картину (пейзажну), а також різні настрої і почуття та спонукають до філософських роздумів, про що читач особисто переконається, прочитавши пропоновані мініатюри. (Ред.).

Коротко про себе. Народилась я у Львові в 1957 році в сім'ї репресованих.

Зраз працюю у Львівському медінституті, кандидат медичних наук.

Глибоко шануючи медицину, я з дитинства не розлучаюсь з поезією.

В наш шалений, напруженій час виникає потреба стисло висловити настрій, думку. Слова самі вбирають форму короткого вірша. Так рождається мої хокку...

З хвилюванням і тривогою посилаю їх зараз на «суд людський». Хто перший їх прочитає? Як зрозуміє і оцінить? Чи пустить їх у світ?

Леся Матешук

«Слово приходить до нас найпершим... Слово увійшло в мое серце, в усе мое ество, воно стало моею душою.»

В. СУХОМЛИНСЬКИЙ

ТУГА

**

I найсолідша
чужина не замінить
рідного добра.

**

Мене втішає
мить, тимчасова радість,
несподіванка.

**

Для високого
лету висоти треба.
В клітці й птах не птах.

**

Столиця дала
мені силу і крила,
друзів і тугу.

**

Добрі люди у
серці лишаються, а
злі — на папері.

ЗЛО

Зло за собою
тягне зло і той ланцюг
не розірвати.

**

Я звичайна, бо
в душі переконана,
що особлива.

**

Хто перший зірку
відкриє, сам зіркою
стане навіки.

**

До мене слова
приходять, і я їх в світ
пускаю, в люди.

**

Моя туга — то
крилата дівчина, що
прагне літати.

ДИТИНСТВО

Від настрою і
думки, від болю і сліз
родяться слова.

ДИТИНСТВО

Голуба моя
планета земля, небо
в рожевих хмарах.

ЮНІСТЬ

Дорога пряма,
а навколо — безмежні
зелені поля.

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Хочу тепла від
сонця, квітів від друзів,
щастия від долі.

ЧОРНОБИЛЬ

Плачте зі мною,
люди. Може слозами
втопимо горе?

ПРАГНЕННЯ

Я люблю, коли
мене люблять. Я хочу
сама любити.

**

**Що краще? Щастя
смертних живих, чи слава
безсмертних мертвих?**

**

**Серед вовченят
ріс, виріс — серед вовків
злих опинився.**

**

**Люди — як книги,
одні читаємо все
життя, інші — день.**

**

**Наш розум витвір
душі видає за свій
продукт мислення.**

**

**Я вірю в долю.
Нехай буде все так, як
повинно бути...**

ОРГАН СУЧАСНИЙ

**Звуки космосу,
всесвіт, хаос, все летить,
спішить в нікуди.**

ОРГАН

**Мене підхопив
потік тонів, я стала
враз музикою,
всемогутньою,
вічною, вільною.**

**

**Тепло віддала
людям, собі лишила
сніг. Як холодно!**

**

**Хочеш, як промінь
чистою лишусь навік
тобі мрію.**

**

**Позичте мені
десять хвилин. І я борг
віддам вічністю.**

**

**Торкнулась клавіш —
звуки різноманітні,
як душі людські.**

**

**Мій розум бідний
на слова! Як скажеш, що
природа плаче?**

ЛЕЛЕКИ

**Лелеки мені
здаються крилатими
людьми всесвіту.**

СОНЦЕ

**Сонце красиве
щедрістю, теплом, добром,
променистістю.**

**

**Не заздріть мені,
друзі! Важкий дарунок
долі сі «слова».**

ГІМН КРАСІ

**Красу слова і
звуку, фарби, дерева,
глини славімо!**

**

**Вірую в красу —
красу душі і тіла,
землі і неба.**

**

**Ти бачиш красу?
Краса в кожній пилинці
всесвіту, дивись!**

**

**Орю і сію,
врожай зібрати — сили
не вистачає.**

**

**Талант — то не дар
Божий, а гріхів людських
гірка спокута.**

**

**Знайшла людина —
джерело краси, добра,
таланту, життя.**

**

**Параельно йдуть
рідні душі, чи буде
перехрест доріг?**

**

**Були троянди,
сонце, а залишився
лиш вокзальний пил.**

ПОБАЖАННЯ

**Живіть щасливо,
люди. Хай кожний день для
vas святом буде!**

**

**Едельвейс серед
пишних троянд та інших
городніх квітів.**

**

**Шукаю вірність,
взаєморозуміння.
Марно. Чи знайду?**

**

**А все-таки був
промінь тепла, і mrя,
і сподівання...**

**

**Людина живе,
поки має мету, довг
неоплачений.**

**

Посвята Олосі Кирницькій

**Світ безглуздий і
недоцільний: марево
щасти — безвихід.**

**

**Хокку коштує
копійку. Копійка за
вічність. Жарт долі!**

ВДАЛИЙ ПОЧАТОК

Троє українців еміграційного покоління здійсняли справжній фурор в Україні, а це — Юліан Китастий, Віктор Мішалов і Павло Писаренко. Про їхне успішне турне по землях наших читачі вже довідалися із серії статтей і нарисів в УВ. Тому ми зосередимось на естетичній і єднальній вартості цієї вдалої подорожі.

Трійка бандуристів-співаків не була першим гуртом митців звідси, що показалася на очі музикально-співочої громадськості в українських містах. І раніше їздили туди хори, танцювальні ансамблі, музичні групи, але лише від т.зв. прогресивних кіл. А оскільки наша культура в тих колах заступлена слабенько через малочисленність самого середовища, то їхні виступи проходили десь на задвірках, перед нудьгуючою публікою, бо ж всім було зрозуміло, що видовище на сцені було ще одним різновидом ідеологічного підлизування. Лоскітливим було те, що на сцені влаштовувалися люди «звідти», але й цей ефект швидко згасав — хоч вони й «звідти», але світоглядово «наші», то що нового від них почуєш?

Цього разу троє молодих людей заступали ширший громадський і політичний вахляр, вони представляли мистецький світ тих заморських українських кіл і середовищ, які складають національно-патріотичну еміграцію, а в книгах різних совєтських спецслужб характеризуються як «націоналісти». По-друге, всі троє — народжені за морями, взірцево володіють рідною мовою, розмовляють вільно і без ніяких акцентів, і на чужині вознесли кобзарство до високого мистецького рівня. По-третє, вони виступали як бандуристи-оригінали, майстри харківської гри, чим дивували і захоплювали всі авдиторії. І по-четверте — свою програму вони пронизали українсько-історичною ниткою, а окремі точки репертуару, торкаючись недавнього минулого («Дума про голод»), витонченою мовою бандури і злагоджених голосів закликали слухачів, молодь і старших не забувати народного горя і духовно мужніти сьогодні, щоб завтра, на випадок нових гонінь, стати пліч-о-пліч народом, а не заляканою отарою овець.

Останній пункт, мабуть, найважливіший. І не дивно, що пісні цього сорту люди в залах слухали стоячи із сльозами на очах — так вони западали в спрагнені душі. Вони, може, й не усвідомлюючи, вшановували не тільки гостей-майстрів з Дітройту, а й всіх безвинно закатованих земляків, всіх жертв, мертвих і живих, довгого лихоліття. Концерт, де мистецький складник настільки потрясаючий, що слухачі оновлюються миттю, кращають як люди і як національні одиниці, стає подією. І, як довідуємося з описів і висловлювань домашніх свідків, маже всі виступи були подіями. Ось як багато можуть осягтисього декілька людей, що віртуозно володіють своїми інструментами й голосами та є достатньо грамотними в складанні репертуару-програми.

Побільше б таких амбасадорів нашій еміграції! Бажаємо трьом майстрям дальших успіхів на цій ниві і тіснішої співпраці між українсько-канадською фірмою «Кобза» та Українським фондом культури в Києві, які спонсорували турне.

Направду, дуже вдалий початок. Бандура — наш національний інструмент. Її популярність на еміграції добре відома, на жаль, майже всі адепти цього інструмента користуються ним в досить обмеженому звучанні, через що на багатьох виступах-концертах чутно не софістикований гру, а бринькання, а це проідається до нудоти. Віктор Мішалов прославився як бандурист-новатор, бо своїм виконанням нагадав про версифікаційне багатство бандури — в умілих руках вона стає то цитрою, то гітарою, то грецькою мандоліною, то кобзою, а може звучати й як міні-рояль. І це відкриття він щедро передав захопленим вболівальникам бандури на Батьківщині.

Але й це ще не все. Просто із звичайної цікавості молодь може висидіти концерт чи два посередньої бандурної гри, але опісля пірнає у свій власний світ. Адже давно так повелося, що кожна нова генерація плекає свій власний культ, фасонові смаки, норми поведінки, тощо. Ось вже дві з половиною декади серед молоді королює «поп»-музика кількох відтінків. У всіх країнах на кін виходять все нові й нові групи, які співом і музичним супроводом спрямовують із сцени моральні, суспільні, політичні, релігійні «месседжі». Існує така хвиля й на Україні. Властиво, заіснувала. Донедавна національного «поп»-жанру там офіційно не існувало, йому не давали ходу, він десь там пручався в підземеллі. На хвилях і в побуті домінували шедеври російських асів. Іншими словами, мільйони української зеленої молоді були приневолені споживати модерну музичну культуру із іншонаціональних міхів.

І ось минулого року в Чернівцях відбувся Перший республіканський фестиваль української сучасної пісні та «поп»-музики під аншлагом «Червона рута». Відгомін від нього прокотився по всій Україні. З усіх кутків республіки до Чернівців з'їхалися тисячі й тисячі молодих людей. Фестиваль мав таке полу-м'яне патріотичне забарвлення, що весь партійний естаблішмент налякався. Марія Орлик, заступник Голови Ради міністрів УРСР, затаврувала його як «націоналістичну оргію». Вже в ході фестивалю місцеві власті чинили всякі перешкоди, навіть відключали електрику, обставили місцину шеренгами міліції, але фестиваль продовжувався і в темні. В ньому брали участь і кілька молодечих груп із США. На фестивалі утвердилися як зірки української естради Віктор Морозов, Сестричка Віка, Андрій Панчишин і кілька оригінальних ансамблів з промовляючим репертуаром.

І думаєш: а чому б подібного фестивалю не організувати на американському континенті? Невже наші молодечі організації не зуміють зйтися доку-

ли і накидати шкіц і кошторис такого міроприємства, вибрати найдоцільніше місце і розреклямувати фестиваль у всій нашій медії? Наша молодь, напевно, відгукнулася б, приїхали б і з Європи, і, навіть, із Австралії. Оце був би здвиг, великий, голосний і цікавий. Замість волинити в тих самих рутинних таборах у тій самій незмінній компанії, хай вся молодь хоч раз з'їдеться до одного місця та запізнається з нашими найкращими групами на еміграції. І, зрозуміло, запросити кілька зірок з України. Невже така річ еміграційній громаді не під силу? А от литовці й латвійці подібні музичні розкоші влаштовують часто. З'їжджається ціла еміграційна молодь з усіх країн, незалежно від переконань і організаційної принадлежності. Яка нагода ширше роззнайомитися і рідкий шанс оцінити власні потуги в модерній музиці, а, може, й зустріти майбутнього партнера життя. А переможців фестивалю можна б опісля послати на Україну, як ще одних амбасадорів.

У всякому разі, з усією шаною до бандури, виключно на ній зосереджуватися не радимо. Молода Україна прагне своїх сучасних осягів і лише зрадіє з того, що і в модерному жанрі українська еміграція не відстала, плекає свої власні стилі й підходи.

Одне слово, для духовного єднання поле широке. Хай же воно не залишається пустим.

Українські Вісті

Григорій СТОЛЯРЧУК

Я ТАК ЛЮБЛЮ

Я так люблю, я так люблю тебе,
Моя співуча українська мово!
В тобі шумить Полісся голубе
І дужо хвилі гомонять Дніпрові.

В тобі живе карпатська височінъ,
Що манить у незвідане майбутнє,
І степова безкрайя широчінъ,
І Кобзарева дума незабутня.

Пісні дівчат, налиті колоски,
Янтарної пшениці кучугури...
Ти — сплав мільйонів серць палких,
Що пережив і найлютіші бурі.

Ти, — рідна, мово, чиста, як роса,
Цілюща й невичерпна, мов криниця.
Святиня наша, гордість і краса,
Ти — розуму народного скарбниця.

Як легко йти з тобою по землі
І підставлять вітрам лицє відкрите!
Для мене ти — як і насущний хліб,
Без тебе я не зміг би в світі жити.

Кредитова Спілка «Союз» вважає,
що наша майбутність — це наше діти!!!

І саме тому ми збудували майданчик для розваги наших дітей на оселі «Київ» при центрі культури імені св. Володимира в Оквілі. Але коли йдеться про ваш фінансовий стан — то Кредитова Спілка «Союз» не думає, що це теж є дитяча гра. Тепер Кредитова Спілка «Союз» має свої відділи також в Ошаві, і в Міссисага, при 26 Еглінтон Авеню Вест.

Запрошуємо відвідати будь-який наш відділ і стати членом родини Кредитової Спілки «Союз»!!!

Члени Кредитової Спілки «Союз» вірять у велике майбутнє української громади!!!

Наши адреси:

2299 Bloor Street West, Toronto
2267 Bloor Street West, Toronto
406 Bathurst Street, Toronto
31 Bloor Street East, Oshawa
26 Eglinton Avenue West, Mississauga

**СКІЛЬКИ Ви прикладали старань,
щоб ОДУМ у Вашому місті
був активнішим?**

З АРХІВУ ІВ. БАГРЯНОГО

ІВАН БАГРЯНИЙ ПРО УСПІХИ І НЕПОРОЗУМІННЯ

Іван Багряний очолював партію УРДП, був прикерівництві УНРади, писав нові цікаві літературні твори, видавав їх, переборюючи різні фінансові труднощі, та шукав способу розповсюдження. Не дивлячись на свою довгу й невилікувану хворобу, яку дала йому комуністична система, він знаходив час на широке листування з своїми друзями розкиданими по різних континентах. Знаємо, що Ів. Багряний через свою популярність як письменник, через свої, в той час не популярні, погляди, щодо кадрів України та з заздрості — мав також багато й недругів. Ів. Багряного мених турбували виступи осіб, які не рахували себе за його прихильників. Він дуже турбувався й болів, як робили йому медвежу прислугу ті, що рахували його своїм другом. Таких «друзів» він мав багато за свого життя, має він іх і тепер.

Іван Багряний віддавав своє здоров'я, час, гроші, здібності й всю енергію щоб «Українські вісті» утримати при житті якнайдовше, щоб його партія УРДП була сильна, впливова й корисна українській громаді, українському народові.

Нижче пропонуємо увазі читачів два листи Івана Павловича Багряного до Данила Завертайла.

Ол. Коновал

18 жовтня 1962 р.

Дорогий Друже Завертайло¹,
насамперед — я дуже дякую Вашій Матусі² за опіку, за надіслання ліків! Це мене дуже зворушило. Вживаю іх. Ніби ліпше, але остаточно це покажеться лише згодом. Звичайно, я при тій нагоді дякую також Вам, бо без вашої участі це все не могло б статися.

Про черговий з'їзд пишу листа в ГУ УРДП. Ви-
силаю разом з цим. Щодо «звернення» канадійців, про яке пишете, — я його не маю, не бачив. Ніхто його сюди не надіслав. Прошу Вас дістати й вислати мені. Я лише чув від КК УРДП Канади, що таке існує, у вигляді якоїсь «петиції» Підгайного³, але ніхто з КК цього не підтримав.

Гниєм потрошки, гниєм! Власне, гниють наші колеги. Шкода. Щодо ваших міркувань відносно структури проводу партії УРДП, — такий спосіб як Ви й колеги пропонуєте, був би дуже добрий. Лише я маю в пляні взагалі відхід від будь якої керівної ролі⁴. Мусить хтось це перебрати на себе, тобто взяти оту ролю голови⁵. Я ж уже вичерпався, з'їло мене те все за 19 років, а надто ганебна гризня наших колег і товаришів. Серце мое відказується і, мабуть, його вже не можна направити. Я ніколи не пасував, але, коли сили вичерпуються, то це стається поза волею й бажанням, — потрібно доброго коня.

Щодо тематики, про яку пишете. Маєте рацію. Тільки ж... хто ж те б робив? Якби з «Українських вістей» зробити помийницю, для розвалковування конфліктів, вроді канадійського, то писарі знайшлися б, ще й скільки! А для того, щоб написати добру, розумну й актуальну статтю — нікому. Чи Ви знаєте, друже мій, що вже ось кілька років всі провідні, всі передові статті в «Укр. вістях» мусить писати ваш покірний слуга? Бо більше нікому. Ті, хто міг би це робити, зайняті «петиціями» проти мене ж. Я терплячий, я звик, але, оказується, мое серце не звикло до такої перенаснаги. Але годі з цим...

З «Укр. вістями» трудно, немає людей, немає грошей⁷. Але ще якийсь час будем животіти. Ті панове, що пишуть «петиції», перетинають і артерії допливу крові до «Укр. вістей». Ну не диваки!

В моїй родині все в порядку. Найбільшою гризотою для мене сьогодні є — видати нарешті 2-ий том «Буйного вітру». А для цього треба його добре відредактувати. А от це є нині, в цій ситуації, просто понад мою силу. А сирої речі не хочу пускати. Бо ситуація така, маю стільки «приятелів», що геніальний твір розтопчути в болото, а не дай, Боже, якщо б книжку випустили з огріхами!

Єдиною втіхою є, що переклад «Саду Гетсиманського» посувается успішно вперед. Вже перекладено (на німецьку мову) майже половину. А це щось та важить, беручи до уваги всю трудність справи! Тим більше, що переклад виходить дуже добрий. Ліпше, ніж французький.

Доречі, дістав смертний вирок та ще й з погрозою покалічити також дітей і дружину. Це за критичні зауваги відносно процесу Бандери-Сташинського⁸. Але прошу про це нікому покищо не говорити. Не треба робити вітру й тим прискорювати те, що могло б і не статися. Лишім цю справу поліції, куди вона передана. Я мав стільки тих вироків, що звик, і цей мене теж не хвилює. Це може бути просто більшовицька провокація, або психологічний тиск наших «братів». Побачимо.

На тім привіт Вашій родині й Вам! І найкращі побажання.

З пошаною — ваш

Іван Багряний

4 квітня 1963 р.

Високошановний і дорогий Друже Завертайло, маю одну передвеликоднію приємність, та дякую, що це й Вам буде не байдуже, — сьогодні отримав закінчення перекладу «Сад Гетсиманський» на німецьку мову. Переклад добрий. Це була колосальна праця й для перекладача й для мене! Тривала якраз цілий рік. Правда, це злетіло «в копіечку», але шкірка вичінки варта і я думаю, що представлени мені засоби використано з найбільшим

ефектом за призначенням. Перекладала дружина одного німецького міністра з Бонн-у, хоч це на ціні не позначилось, бо йшло з загальною перекладацькою таксою — 6 німецьких марок за сторінку. Думаю, що це за всяких умов лишиться капітальною працею й являтиме цінність (цей готовий переклад) для загального добра. Навіть, коли б мені не вдалося видати його за життя; видадуть інші. Вище я сказав, що це була колосальна праця не тільки для перекладача, а й для мене. Бо я мусів перекладаччи давати в письмові формі пояснення до всіх незрозумілих підсоветських слів в українській мові. А таких незрозумілих для неї слів у книзі — сила-силена, бо, хоч вона й українка (з Буковини), але все життя провела в Німеччині, спершу тут вчилаась, а потім вийшла заміж за німецького діяча. Працювала колись у німецькій пресі. Отож я діставав від неї довжелезні виписи слів і мусів давати пояснення. Найтяжче було це під час перебування в шпиталі, бо я мусів листи писати від руки, а це для мене мука, одвик за довгі роки. Машинку ж мати в шпиталі заборонено.

Але тепер це все за мною. Робота закінчена й я відчуваю, як «гора звалилась з плечей». Тепер приходить «другий номер програми» — видати, знайти доброго німецького видавця⁹. Справа комплікується бідою з моїм серцем, бо так мені буде тяжкувато цю страшенно складну річ проробити. Але — «Бог не без милости, козак не без щастя!» — так казала моя Мати. Треба дерзати. Я вірю в успіх. Німці кажуть, що як комусь бажати успіху, то треба тиснути величного пальця. Тисніть там пальця! Починаю цей «номер» з Паски. Правда, лікарі хочуть запровадити мене десь до санаторія, але саме тому, мабуть, мені й удастся той задум здійснити. «Тигролови» я зміг видати по-німецьки тільки тому, що в санаторії Сан-Блазіен познайомився з одним видавцем, дуже впливовою людиною. Так що, як от бачите, немає «худа без добра» чи «добра без худа». Одно слово — «дай Боже, нашому теляті вовка з'їсти».

Що у Вас гарного? Щось Ви мовчите довго. Чи, може, мене там уже похоронили? О, це станеться ще не скоро¹⁰! Багато дуже діла непоробленого! Багато заборгованості, головне — в справах літератури, — багато замірів ще не здійснено. А я ж усі муши здійснити!

Колись у нас була улюблена пісня, яку співали після чарки. І я співав, і теж після чарки, що пісня про «Вдову і Смерть».

«Ой, пішла смерть, пішла проч, —
Голівоньки не мороч,
Бо я часу не маю —
З сусідами гуляю!»

Як шкода, що я тепер не маю права випити добреї чарки! Але, думаю, що це лікарське ТАБУ одного дня геть відпаде. Також я думаю, що за мене добру чарку вип'ють мої Друзі! І я їм бажаю «Доброго здоров'я, пивши!», «І за нас, і за Вас, і за Неньку старенку!»....

Привіт і найкращі мої Великодні побажання всім товаришам і друзям. Я їм окремо написати не зможу. Вітайте!

Привіт окремий Вашій Матусі. Завжди пам'ятаю. Христос Воскрес!

Ваш Іван Багряний з родиною

Примітки:

1. Данило Завертайло, живучи в Франції, став членом УРДП. Приїхавши з батьками в США до Чікаго 1955 року, проявив неабиякі організаційні здібності та енергію. Він був членом ОДУМ-у, ДОБРУС-у, представником «Українських вістей», «Молодої України», «Нових Днів» та розповсюджував видання Українського демократичного середовища. Його старанням організовано струнну оркестру та ансамбль бандуристів ОДУМ-у Чікаго. Помер несподівано у вересні 1981 році на 53-му році життя.
2. Іван Багряний під час відвідин Чікаго 1959 року зупинився у батьків Данила Завертайла — Тетяни та Павла.
3. Семен Підгайний — член ЦК УРДП, заступник Ів. Багряного, часто робив «сюрпризи» Ів. Багряному різними «реформами та чистками» в УРДП в США і Канаді. Ще в 1955 році Ів. Багряний писав до Підгайного: «Ти на мене не гнівайся, брат. Повірь, що я читав вашу «постанову» і плакав. Це щось таке, що не може вміститися в моїй голові». А лист той закінчив так: «З глибокою пошаною і жалем, що ви там подуріли».
4. Ів. Багряному радило багато його дружів-поетів та письменників залишити українську політику й віддатися повністю літературі. На ту тему в архівах є цікаві листи Юрія Шереха, Уласа Самчука та ін. з 50-их років.
5. Актив УРДП пропонував, щоб особа, що очолює УРДП називалася головою. Після смерті Ів. Багряного, на 5-му з'їзді УРДП в грудні 1966 року в Нью Йорку внесено зміни. Партию УРДП від того часу очолює голова, що є ідеологічним лідером та її репрезентантом в політичному укр. світі, а генеральний секретар керує поточну діяльністю партії та її верховних органів.
6. В той час Советський Союз почав висилати деякі українські мистецькі одиниці та поодиноких осіб з виступами на Заході. Одні радили їх бойкотувати, другі — відвідувати.
7. «Українські віті» постійно мали фінансові труднощі, хоч комуністи твердили, що газета виходить завдяки «акулам Волл стріту». Ів. Багряний в листі з 17 серпня 1962 р. до Д. Завертайла писав: «Трудно це все. І від дня до дня трудніше; але не хочеться ж здаватися! Знаю, що люди потомилися з тими збирками, що все те остати, що треба б уже дати людям спочити, — але якось не хочеться, щоб «Українські віті» вмерли при мені, щоб я те бачив. Нехай уже після мене. Хоч я не вірю, щоб вони так просто вмерли, ій-бо! Це ж душа нашої еміграції, її совість, її живчик. І тому вона (газета) ніяк не вмирає». Фінансові труднощі й далі є проблемою «Укр. віті».
8. В «Укр. віті» з 30 вересня 1962 р. було подано коротке повідомлення про суд над убивцею Л. Ребета та Ст. Бандери. В тій замітці, ніким не підписаній, є таке речення: «Як відомо, навколо таємниці смерті С. Бандери наснувалося багато сумнівів і різноутлумачень. Треба думати, що суд, який, за повідомленням преси, триватиме багато днів, внесе остаточну ясність в цю

(Закінчення на стор. 17)

Інформація. Суспільство і час. Контакти

Українці в діаспорі

МОВА У НАС — ОДНА

Типовою прикметою сучасного життя стають зв'язки з українською діаспорою в різних країнах, особливо в Канаді. Голова кооперативу «Запровіт» із Сум Володимир Осадчий недавно повернувся з Торонто, де півтора місяця перебував на запрошення ділових кіл.

— Наш кооператив розробляє і розповсюджує програми для комп'ютерів, — розповідає він, — а також, — і в цьому його особливість, — відроджує і розвиває народні промисли Слобожанщини. Ми підписали угоду на співробітництво з канадською фірмою «Корос» щодо створення спільног українсько-канадського підприємства, аби постачати зовнішній, зокрема канадський, ринок товарами народних промислів. Гадаю, ця акція розвиватиметься успішно.

— Однаке, Володимире, не тільки підписання документів було метою перебування перед української еміграції.

— Я брав участь у роботі конференції Асоціації професіоналів Канади та США. До цієї асоціації входять представники най масовіших професій, переважно українці. Приємно було дізнатися, що вони хочуть нам допомагати. Бізнесмени вели мову про створення спільних підприємств. Лікарі, констатуючи не досить втішний розвиток нашої медицини, висловлювалися про можливість підготовки фахівців у Канаді. Економісти казали: їхня школа менеджменту зможе готувати управлінців-спеціалістів для нашого народного господарства. Мені здається, їхня занепокоєність має під собою ґрунт: адже вони, як і ми, українці. Один з доповідачів сказав, що Україна має дуже високий творчий і духовний потенціал, вищий, ніж у розвинутих країнах Західної Європи. Сьогодні потрібна можливість для повнокровного втілення ідей і задумів у життя.

Мене вражає той значний факт, що українська еміграція дала світові яскраву за змістом і духом інтелігенцію, незважаючи на умови відірваності од рідної землі. Українські заклади культури, освіти, українські канали на канадському радіо й телебаченні. Наша мова, традиції, звичаї збираються й використовуються не лише першим та другим поколінням канадських українців. Змішані з представниками англійської, французької чи іншої національності, вони все ж інтуїтивно прагнуть до одного із своїх джерел — українського.

— В останні роки, особливо після Чорнобиля, ми отримали відчутну допомогу від української діаспори. Це теж новий поворот у наших стосунках.

— Розкажу про благодійницькі акції українських громад у Канаді. Коли я від'їздив з цієї країни, то

сума коштів, збір яких започатковано для допомоги Україні, становила близько трьохсот тисяч доларів, збір продовжується. Нашим дітям — акція так і називалася «Дітям України», — вони передали сто тисяч шприців одноразового використання. Десять ксерокопіювальних машин передано Товариству української мови імені Шевченка. Вони говорили: «Це не подачки вам, знедоленим землякам, од нас, багатих емігрантів, це радше порухи наших душ, яким болить за батьківщину, і біль оцей треба хоча б чимось тамувати».

Останні десятиріччя і ми, і вони укріплювалися в розумінні тієї обставини, що тільки в єднанні матимемо змогу досягти мети: відродити культурно-історичні традиції та звичаї нашого народу, а найголовніше — мову, яка нас об'єднує.

— Скажіть, Володимире, чи почиваються українські емігранти духовно розкутими, вільними?

— Вони дуже схожі з нами; щирі, довірливі, говорікі, але різняться від нас тим, що цілком розкуті у своїх намірах, діях. Національного пригноблення з боку держави вони не відчувають.

Але українцю в Канаді невимовно боляче почуватися жебраком у духовному плані. У Канаді не та земля, не ті простори, не те повітря, одним словом, не та жвиця, до якої б він зміг, ставши одрізаним від свого коріння, природно й безболісно прижитись. Третє-четверте покоління сприймають свою батьківщину, певно, там.

— Розкажіть, будь ласка, про особисті контакти з українцями-канадцями. Що вам найбільше симпатизувало?

— У зустрічах, розмовах спрацьовувала традиційна українська гостинність. Земляки в Канаді воліють бачити гостя з України, байдуже — кого конкретно, вони хочуть чути живе слово людини про події, які зараз відбуваються в нас.

Я побував у багатьох сім'ях, зокрема, в сім'ї інженера-електрика з Торонто Леоніда Ліщина. Його дружина Раїса — домогосподарка; старший син Віктор — керівник музичного ансамблю «Соловейко». Як ви пам'ятаєте, цей колектив брав участь у республіканському фестивалі пісні «Червона рута». Молодший син Тарас — учитель в українській школі. Донька Світлана — студентка Торонтського університету. Мене вразило, що вони з дітьми зберегли чистоту і багатство нашої мови. Леонід Ліщина ґрунтовно знає українську поезію й сам пише вірші. Його діти виховані на повазі до праці, тягнуться до знань, гармонії. Це сім'я інтелігентів, і таких українських сімей у Канаді багато.

Розмову записав
Сергій Демчук
Молодь України, 1 травня, 1990 р.

O. X.

ДЕБЮТ ОКСАНИ РОДАК

Заходами Українського Музичного Інституту, Українського Музичного Фестивалю та Асоціації Діячів Української Культури в Торонті у понеділок 30 квітня відбувся концерт молодої піаністки Оксани Родак, яка цього року з відзначенням закінчила музичний факультет Торонтського університету.

Її бібліографічні дані, немов казкові, можуть послужити за найкращий приклад для наслідування усім учням і студентам і в Канаді, і в Україні. Курси Українознавства імені Івана Котляревського при Катедрі святого Володимира в Торонті Оксана закінчила з відзначенням, а також з відзначенням закінчила і канадську середню школу.

За високі оцінки на першому році навчання в Торонтському університеті Оксана отримала Пропам'ятну Стипендію імені Глена Гульда та, крім того, щороку отримувала нагороди від деканату та грошові нагороди на різних фестивалях і конкурсах.

Оксана належить до категорії завзятців, які, ставши на старт, намагаються до фінішу прибути першими.

З раннього дитинства Оксана грає на бандурі і часто виступає на українських і на загально-канадських святах, концертах та фестивалях як солістка, або як член Одумівського Ансамблю Бандуристів імені Гната Хоткевича. Протягом декількох років вона навчає гри на бандурі у двох молодіжних ансамблях, один з яких на канадськім музичнім фестивалі одержав найвищу оцінку. На літніх кобзар-

ських таборах, що їх щороку організовує ОДУМ на оселі «Україна», біля міста Лондону, в Канаді, а також на зимових кобзарських інструкторських курсах, що відбулися в Торонті і в Нью Йорку, ми бачимо Оксану в ролі інструктора гри на бандурі. Навчала вона гри на бандурі теж в Українськім Вільнім Університеті в Мюнхені.

Крім навчання у Королівській Консерваторії та на Музичнім Факультеті в Торонтському університеті Оксана була учасницею на двотижневих літніх семінарях хорової диригентури в Едмонтоні, де слухала лекції маєстра Володимира Колесника — минулого року та 87-го.

Під час навчання в Торонтському університеті була діяльною в українськім студентськім житті, і, як делегат Союзу Українських Студентів Канади, взяла участь у поїздці в Україну весною минулого року. Варто нагадати ще про одну функцію, що її виконує Оксана в українськім культурнім житті в Торонті, а саме — вона вде три роки є княжною Конгресу Українців Канади.

Любов до музики, до бандури, і взагалі до мистецтва прищепила Оксані її мама і перша її вчителька гри на фортепіано — Валентина Родак.

На перший самостійний концерт піаністки Оксани Родак прийшли її друзі, вчительки, рідні та любителі музики. Оксана виконала твори Гайдна, Баха, Шопена, Дебюсса і Лятошинського.

Після концерту відбувся тривалий церемоніал вручення квітів молодій піаністці від Комітету Українок Канади, від родини та від поодиноких осіб.

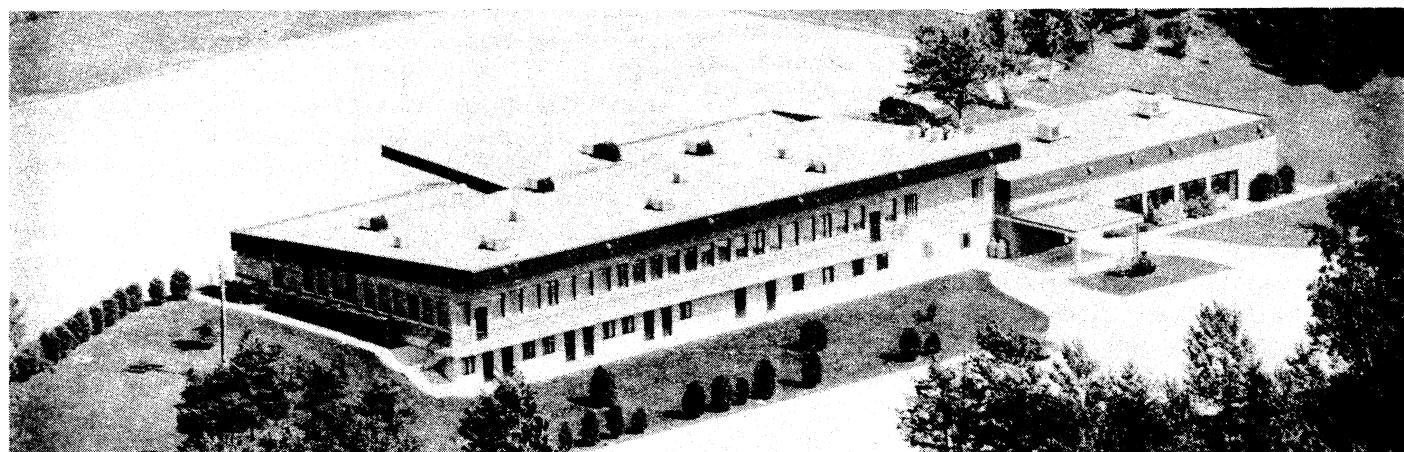
“UKRAINA” VACATION RESORT INC.

“УКРАЇНА” ВІДПОЧИНКОВА ОСЕЛЯ

Resort:

R. R. 1 (Gore Road), Dorchester, Ont., Canada N0L 1G0

Tel: (519) 659-2963

ГОЛОД 1933

БРАТСЬКІ МОГИЛИ У ПОПІВЦЯХ

З ДІДА-ПРАДІДА усі в родині Федора Бондарчука були хліборобами, вміли ходити біля землі, з ранку до ночі гнули на ній спину, тож і вона щедро дякувала їм за невтомний труд, за рясний піт. А тоді вдарили по його сім'ї ганебним тавром — «куркуль». Навіки розлучили Федора з дружиною Зульфією та шестимісячним дитям.

... Федір загинув десь у Сибіру. Володимир Михальчишин, якого теж «розкуркулили», розповідав потім, як на його очах від хвороб і знесилення помирає земляк, як не було кому поховати чоловіка, і тіло обгрізли щурі.

А Зульфію відправили на заслання у Нижньоудинськ. Згодом повернули і її, і малі, бо виявили їх непрацездатними...

— Поки прибилася Зульфія додому, то шкіра на ній і на дитині стала такою, ніби отої спориш, з'їдена, посічена вошами... — розповідає очевидець Наталя Гнатівна Лобода.

А звідти майже ніхто не повернувся до отчого дому. Та куди ж було вертати? Коли знищували їх навіки, знищували з корінням? Вбили і бажання працювати на землі, нанівець звели рід селянський!

А тоді почали розбирати господарські клуні, конюшні, комори, щоб побудувати усе необхідне в колгоспі іменем Постишева. Так він спочатку називався.

Ось згадує про цей період ще один свідок Сергій Купріянович Повх:

— Після цього стало село майже зовсім безлюдне. Почали забирати коней, худобу, свиней та сільськогосподарський реманент, плуги, борони. Скрізьчувся плач і лемент. Люди ішли на колгоспний двір, щоб хоч чим-небудь підгодувати і якось підтримати, пожаліти свою колишню скотину. Але все було марно.

По селу їздила бригада активістів, забираючи в «куркулів» майно, яке звозили до сільради. А вже там розпродував його з молотка її голова Михаель Войтко. Ми, малі, збиралися коло натовпу і чули, як він викрикував: «Жіноча хустка!... Хто більше?!

А люди стояли і мовччи дивилися на злодіяння грабіжників, що уособлювали тоді в собі Радянську владу в Попівцях. Чимало з них гірко плакали: на другий день «активісти» ходитимуть по селу п'яні, реготатимуть і носитимуть на своїх плечах чужі свитки.

Ніколи не зникне з його пам'яті отої день. Жінка одного «багача» не хотіла, не змогла їхати із села, бо була вагітна, а гонили її сім'ю на Дон, пішки. І вона залишилася. На свою біду, сердешна. Її вигнали з хати, забивши вікна і двері колючим дротом, а сам Войтко наказав: «Хто прийме її до себе, дасть притулок куркульській жінці, то завтра те саме буде і з ним».

Холодної осінньої пори, прямо в рясний дощ, у рові з'явилася на світ її первістка. Тут же, майже одночасно і згасло життя обох...

Незабаром змахнув чорним крилом над селом голод. Гадаю, що тут мої слова будуть здивими, важливіше почтути голос тих, хто пройшов через усе це, а відтак здатний відтворити в пам'яті минуле майже з документальною точністю.

Згадує Сергій Купріянович Повх:

— Серед села на пагорбі, неподалік від церкви, стояв добромінний будинок під бляхою. У ньому зробили колгоспну кухню. Хто міг ходити на роботу, отримував черпачок викового супу, де плавало п'ять-шість зернин, а ми, хлопчаки, в котрих вже й батьки з голоду повмирали, такими жадібними очима, так заздрісно дивилися на тих, хто ковтає оте пійло, що після них вилизували язиками столи. А потім ще більше хотілося їсти. На другий день, коли я знову приходив до кухні, серце мое розривалося на шматки — коло стола або під ним хтось з моїх ровесників лежав уже мертвий.

Померла з голоду жінка Григорія Вавричного, а його самого вислали, як куркуля. Приїхали їздові, щоб зібрати тіло, а біля нього повзає дитина. Взяли жінку, а з нею і дитину. Повкидали до ями, в якій уже були покійники, але довго ще по всьому не засипали — була живою маленька, і повзала, плачуши, по тілах.

А ще недалеко від нашої хати жила сім'я Сергія Лободи. І була у нього донька Надя. Вона завжди гравася з нами, хлопчаками, на вулиці. А це раптом не з'явилася. Через деякий час дізналися, що Надина мати Соломіна заманула свого чоловіка у каменоломі біля Палицького поля, зарубала його сапою і разом з дочкою і батькове мясо. Потім вже Соломіну кудись забрали, а Надійку так ми більше і не бачили.

Одного дня з дворідним братом стояли неподалік мостів. Аж дивимось — два вершники. Першого з них я віпізнав. То був двадцятин'ятитисячник на прізвище Хорунжий. Другий, невідомий мені, тримав у руках військового кашкета, у якому була жменя зелено-гороху. Поперед себе вони гнали якогось чоловіка із звязаними руками, посічену нагаями свитиною, через яку сочилася кров. Його пригнали до сільради і кинули в прибудовану комору, де було багато столярних інструментів, вилучених у «розкуркулених». Винуватця поклали на столярний верстат і довго били. Він кричав нелюдським голосом. Дещо пізніше мама розповіла мені, що то був чоловік з Рожнів, який ніс своїм голодним дітям пригорщик гороху, і за це закатований.

У шести державах Європи під час Великої Вітчизняної побував Сергій Купріянович Повх. І, як він говорить сьогодні, слідом за ним весь час ходив і крик того нещасного, не відставав ніде, не раз вривався у сни, глибоко зранивши колись дитячу душу.

Ось що розповідає він далі:

— Почалися жнива тридцять третього. Хто залишився живим, ходили на Романівку. Там, в основному, були усі поля. Наша сусідка Василина, відпра-

цювавши день, нам'яла для своїх голодних діток жменю пшениці, але не знала, бідна, куди її приховати. I що ви думаете? Примостила якось у своїх довгих косах. А на мосту підстерігали жінок голова колгоспу Павло Крачківський і бригадир Григорій Матіаш. Обшукували всіх. Знайшли зерно і у Василини. Тоді бригадир вирвав з її рук серп і з люттю повів ним по волоссі. Діти Василини так і не дочекалися вечери.

Усе те глибоко запало в душу і Єви Вікентіївни Стасюк:

— Як виконували у нас плян по хлібозаготівлі? Ото увірвутися до хати і кажуть, щоб давали насіння, а хто не мав що дати, то погрожували покликати голову сільради Миханя Войтка. А ще, коли переступали поріг, то жартували: «О, давно, давно ми вже тут не були...»

Броніслава Іванівна Чорноока. На старості літ все частіше стукає у її сині дванадцятирічне виснажене від голоду дівча, з опухлими щиколотками та зап'ястями рук.

Страшні слова про те, як звіром ставала людина, як всяк тягнув до себе, що міг, як брат не щадив брата, а село села, і почула я з тремтячих вуст цієї жінки. Почула і про те, що набагато краще жилося в Копитинцях. Голова сільської Ради Василь Курнос обстоював, захищав своїх людей навіть тоді, не лізучи із власної шкіри, як це робили у сусідніх Попівцях, виконував план по хлібозаготівлі. Пам'ятують люди, як прийшов Войтко до Курноса і говорити, що будуть шукати хліб у родичів Данила Цюрукала, які жили у Копитинцях. На що він наказав повернати їм назад. «Якщо потрібно, я сам шукатиму, а вам не дозволю», — дав коротку відповідь Василь.

В Копитинцях загинули голодною смертю одиначиці, в Попівцях майже 388 чоловік... Страшна цифра.

Нікого не милував, усе забирає Антін Цюрукало на прізвисько Гадзіян, як і всі інші з тих, хто входив у «буксирну» бригаду.

Із розповіді Наталі Гнатівни Лободи:

— Прийшли. Глядять всюди. Перевертають усе в хаті, насіння для плану по хлібозадачі шукають. Говорять давати зерно, скільки е: Два пуди, три скільки е, все одно — давай. А я стою, як вкопана, від страху язиком повернути не в силі. Серце ось-ось вистрибне з грудей. Зрозуміли, що вже до нитки обібрали, то кинулися до одного-единого горнятіочка. Не думайте, з них, гадів, ніхто не вмер з голоду, як ото ми, ніхто не згибів, не закляк при дорозі. Вони жили і жиравали, робили з нами що хотіли, а ми ще й боялися їх, не мали права і слова сказати на свій захист. Не той час: завтра і тебе, і твоєї родини може не бути.

Петро Града теж з «буксирної». Кат із своїх. Люди не забивають зла. Все подальше життя вони сторонилися його. Не раз ненавистю до вбивці загоралися очі того чи іншого жителя.

Після смерти дружини виїхали з Попівець і два його сини, жодного разу потім не відвідавши до

батька. Як розповідають у селі, весь свій вік потім він оббивав пороги правління і сільради, всі були йому щось винні, бо за його словами він «мав на те право», «колхоз організовував». Града помер у своїй хаті-пустці. Не покликав нікого на поміч. Ніби відчував, що люди назавжди відвернулися від нього.

У кінці кладовища, далеко від інших тепер Гродина могила. Засипали його не вдячні руки односельчан, а колгоспний трактор.

Тут, у цьому занедбаному і забутому людьми кутку кладовища, беруть початок «братські» могили. Та чи повинно так бути? Василь Порфирович говорить про те, що незабаром обов'язково дійдуть руки і до того, щоб вшанувати пам'ять жертв тридцять третього, впорядкують це місце, встановлять імена всіх загиблих тоді односельців.

Вірю. Дуже хочу вірити у ці запевнення. I водночас, бере сумнів. Знаю: здійснити буде надто важко, тим більше, коли відкладати на потім. Все менше залишається в живих свідків тієї трагедії. А мене ще трохи часу і буде пізно...

Прощаючись із своїми співрозмовниками, бажаю їм жити ще сто років у мирі і добрі. У відповідь вони скрушно хитають головами.

Виростають, відлітають у світи їхні діти, онуки, правнуки... Живе село своїм життям... Залишається із своїми нехитрими радощами і турботами, спомином і болем. Зримим, відчутним серцем, неспопеленим часом...

М. Леськова
Летичівський район.
(За «Літ. Україною»)

УВАГА!

УВАГА!

**УЧИТЕЛЬСЬКИЙ СЕМІНАР НА ОСЕЛІ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
в КЕРГОНКСОН, Нью Йорк**

В останній хвилині перед появою цього числа прийшла вістка, що Шкільна Рада Українського Конгресового Комітету Америки влаштовує Учительський Семінар цього року у днях:

29 липня до 12 серпня

Зголосення просимо посыпати якнайшвидше на адресу Шкільної Ради УККА, на ім'я проф. Евгена Федоренка. Там дістанете і всі потрібні інформації. Дуже радимо, кому це лиши можливо взяти участь у цьому Семінарі!

Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада

EDUCATION COUNCIL — U.C.C.A.
Prof. Ye. FEDORENKO
P.O. Box 391 — Cooper Station
NEW YORK, N.Y., 10276-0391
U.S.A.

ЗАЯВА СОВІСТІ

Ми, громадяни України, колишні члени КПРС, заявляємо, що наш розрив з партією як з механізмом тоталітарної влади, винної у створенні антигуманного суспільства, де реставровано з певною модифікацією державні засади російської імперії, зумовлений усвідомленням, що процес перебудови залишив цей механізм незайманим. Історія КПРС насичена фактами політичного терору, демагогії і лицемірства. Республіканські органи партії були організаторами і виконавцями запланованого геноциду української нації 1932-33 рр. Під керівництвом партійних ідеологів проводилася жорстока політика русифікації, позбавлення народу основ духовності, руйнування історичної спадщини, знищення інтелекту України.

В результаті діяльності КПРС ідея соціалізму дискредитована і спотворена. Теорія, яка освячувала унітаризм в усіх сферах людського буття, монополія державної власності на основні засоби вироб-

ництва, однієї партії в політичному житті, однієї ідеології в суспільстві, виявилась нежиттєздатною в контексті прогресивного розвитку суспільних систем сучасності. Пророцтво Івана Франка про те, що держава, побудована за рецептами Енгельса, стане тюрмою, страшнішою за будь-які поліційні режими, справдилося.

Наш крок не означає зневаги до членів партії. Ми зробили його за величчям совісті, бо не віrimо в можливість оновлення суспільства, основою політичної системи якого залишається КПРС.

Декого з нас виключено за інакомисліє без дотримання статутних вимог, що здивив раз підтверджує вірність апарату давнім методам, хоч, зрештою, цей акт тільки упевнив нас у своїй правоті.

Вийшовши з рядів КПРС, ми не зрадили загальнолюдських ідеалів, навпаки — вони стали для нас чистішими і яснішими.

Дмитро ПАВЛІЧКО, Іван ДРАЧ, Олександер ЛАВРИНОВИЧ, Волеслав ГЕЙЧЕНКО, Павло ГАНОВСЬКИЙ, Михайло ЗЕМЛЯНИЙ, Віталій ВОЛОХОНОВИЧ, Віталій ДОНЧИК, Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ, Сергій ГРЕЧАНЮК, Юрій ЦЕКОВ, Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ, Галина АНТОНЮК, Василь ЯРЕМЕНКО, Володимир МУЛЯВА, Марія ВЛАД, Катерина ЗЕЛЕНСЬКА, Павло КІСЛИЙ, Юрій ІЛЛЕНКО, Роман ЛУБКІВСЬКИЙ, Віктор ТЕРЕН, Роман ІВАНИЧУК.

ПАМ'ЯТЬ СОВІСТІ

«ВИМУШЕНА ПЕРЕРВА»

ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ОСТАПА ВИШНІ

Сьогодні йому було б сто.

Прожив він лише шістдесят сім.

З них десять забрала, як невинно зазначено у письменницькому довіднику, «вимушена перерва».

У ювілейні дати кажуть здебільшого про те, що письменник зробив. Тобто, що зоставив у скарбниці народу.

Павло Михайлович Губенко, всенародно знаний як Остап Вишня, зоставив стільки, що дай, Боже, кожному. Він був живою легендою народу і зостався навіки його улюбленим письменником. Завоювати таку шану народу міг тільки той, хто безкорисно любив й безмежно шанував свій народ. Увага до людей, повага до кожного світлого пороху їхньої душі, турбота про рідну землю витеплює майже кожен твір Остапа Вишні. У прозаїчному слові письменника стільки поезії, що її вистачило б на сотні поетичних книжок. У гуморі Вишні стільки лірики, що він бринить, як пісня.

І ось цю пісню раптом обривають. Грубо, цинічно, підло. Як обірвали не одну пісню, не одне життя.

«Вимушена перерва...»

«Були роки...» — кажемо собі. Було лихоліття. Ale були й люди. Чи, правдивіше, **нелюди**. Ті, що носили людську подобу. Ті, що робили це лихоліття. I вишколені плести інтриги, стріляти, душити,

живцем замуровувати у погребах та катівнях. I ниці донощики, нашпітувачі. I байдужі черств'яки, i перелякані утробники.

Деякі з них ще сьогодні снують, як жахливі прииди. Скрегочуть вставними щелепами. I тugoю голодною вампіра скавулять по недопитій крові.

Кожна епоха народжує лицарів, і кожна епоха народжує покидьків. Сполохані орли злітають у небо, сполохані жаби плигають в болото. Ale до краю жорстоко, коли орлів відловлюють у рідних гніздах і загачуть ними чужі болота. I до краю зухвало й цинічно, коли жабам, які створені природою для болота, намагаються почепити крила і підняти їх над орлами.

Скільки «інтернаціональних» боліт загачено нашими національними орлами! Скільки «інтернаціональних» жаб нависали над душою нашого народу. I вквакували у неї свої демагогічні, вічно «правильні» ідеї.

I це випало на долю Остапа Вишні.

Вишні, з надзвичайно вразливою натурою, з безмежно чуйним і добрим серцем. З невичерпним оптимізмом, який супроводив його навіть тоді, коли йому підрізали крила і кидали в болото.

Згадаймо той випадок, коли енкавесівська жаба «шила» письменникові організацію замаху на Пости-

шева, а він сказав: давайте, мовляв, каже, я краще буду німецьким шпигуном. Оскільки недавно повернувся з Німеччини. І мене могли завербувати...

А коли вже й «погодився» на замах, то знову ж таки, кепкуючи над брехнею і її носіями, уточнив, що хотів би «убити» свою жертву не в кабінеті, як йому приписують, а під час першотравневої демонстрації. Бо любить убивати на свіжому повітрі.

Ми підраховуємо втрати на полях, у заводських цехах, в шахтах, на дорогах. Від стихії, від катастрофи, від страйку, від людського нехлюстя. Від безвідповідального працівника і дурного керівника. Втрати економічні. Якими міряємо свій достаток матеріальний.

Чим вимірюємо втрати духовні?

Через понівечену творчу долю. Через поранене брехнею і наклепом серце. Через опльовану душу. І закатоване тіло. Чим і як вимірюти втрати в духовній «економіці»? В тій «економіці», яка народ тримає народом, людину — людиною. Втрати через надто дурних і підліх вождів, надто прислужливих і підліх вождиків. Через ідеологічних фальшивомонетників і їхніх голомозих підквакувачів. Через манкуртів, яничарів, ідейних покручів, шкурників, обивателів та іншу погань.

Скільки втрачено було у ці роки! Скільки втрачаемо нині! Хто відшкодує народові погублені його духовні скарби? Який суддя і кого за це судитиме? Яким законом визначена міра покарання за ці найбільші перед людством злочини?

Засуджуємо сталінізм. В загальному засуджуємо. А конкретно не зачіпаємо нікого. Бо сидять по державно-партийних резерваціях ще живі сатрапи і сатрапченки з конкретними іменами кагановичів. Сидять у заповідниках держави, яка назвала злочином сталінізм, але сталінців утримує на свої, чи то пак, на народні кошти, і охороняє від того ж народу.

Оце наша партійна принциповість. Оце наша громадянська рішучість. Наша «непідкуплена» справедливість і нашє сакраментальне «злочинам проти людства немає строку давності!»

За морями і океанами знаходимо убивць. Своїх же, під носом, не бачимо. Ніби вони невидимки. Ніби свій вовкулака, який душив рідну матір і ламав кості рідним братам, морально вищий за ворожого ката.

Реабілітуємо мертвих, можемо й судити мертвих. Загальноприйнята мораль «Мертвих не судять» катів не стосується. Судити маємо не тіло, а гнилу душу покидьків і відщепенців.

Правду кажучи, подекуди ще доживає й тіло ката. І стойте воно у реєстрі «ветеранів». Поряд із тими, хто проливав свою кров на фронтах та в партизанських загонах. І випинає запалі груди, виблискує колодками нагород. На них же не написано, за чию кров їхній носій удостоєний ордена чи медалі. Невже це не святотатство? Щодо тих, кого вони закатували? Невже це не приниження чесних і чистих ветеранів?

Якийсь хитрувато-підлуватий метод періоду недорозвиненого соціалізму — вбити носія таланту, а

тоді реабілітувати його ім'я. (Ім'я ж само вже писати не буде. Культурний процес уже зупинено). І вовк ситий, і кози реабілітовані...

Остапові Вишні поталанило. Він вижив. Його й «відпустили» раніше строку. Аж на три дні. Яке милосердя! Хоч і воно було збуджене зусиллями Олександра Довженка. Такого ж мордованого на волі і цькованого сатрапами орла культури нашої, Довженка, який потім скромно запише у своєму щоденнику: «Заходив Остап Вишня, що повернувся з десятилітньою «командировкою». Похудів, постарів. Було сумно. Трудно, очевидно, йому буде входити знову в життя. Десять років — це ціле життя, ціла ера, складна і велика».

Випускаючи Остапа Вишню на три дні раніше (і взагалі випускаючи, бо іншим додавали), енкавесівські «милосердники» керувалися далеко не доброю. Коли виникають нові війни, воскрешають старих героїв. Вишня їм був потрібен на Україні. Засуджувати і таврівати тих, хто опирався сталінізмові.

«Входить знову в життя» йому не довелося. Його впихали. Бо ніколи з власної волі не написав би він отаких фарисеям у край потребних фейлетонів, як «Великомученик Остап Вишня» та йому подібних, де спростував «брехню» «українських буржуазних націоналістів», що його, Вишню, мучили у тaborах. Нібіто десять років він просидів на курорті чи прогуляв у навколо світній подорожі.

Можна собі уявити душевний стан письменника.

А над головою, як Дамоклів меч, висіли не досиджені три дні. І за них у будь-яку хвилину могли вхопитися, як за гачок. А на Печору вже ой як не хотілося. І вже звільнений Остап Вишня виявився знову ув'язнений.

Тільки вірний друг письменника, сучасна українська декабристка, його дружина Варвара Олексіївна Маслюченко, яка поділила з ним свою молоду долю, була посвячена у цю тайну і ці болі. На жаль, вона не дожила до цього часу, коли могла все сказати і всім сказати. Ale маємо схилити голови перед пам'яттю цієї мужньої жінки, яка «виходила» Вишню, врятувала і зберегла його табірні записи, передала нам голос душі письменника, зоставила нам чистим і чесним його ім'я.

Сьогодні йому було б сто.

Прожив він лише шістдесят сім.

Десять з них забрала «вимушена перерва».

Хто відповість за цю «перерву»?

Євген Дудар

Журнал «Україна» з Києва

(Продовження із 11 стор.)

таємницю». В пізніших числах газети про судовий процес над Богданом Сташинським — вбивцею Бандери, ставилося питання чи Сташинський не є Валюхом ч.2? 9. «Сад гетсиманський» так і не вдалося видати німецькою мовою.

10. Іван Багряний помер 25 серпня 1963 року кільканадцять місяців після написання цього листа.

ШЕЛЕСТ ПРО БРЕЖНЕВА Й СУСЛОВА

В 10-му числі журналу «Київ» опубліковано цікаве інтерв'ю з колишнім секретарем компартії України Петром Шелестом, який на початку 70 років попав у неласку кремлівського керівництва. Йому закидали трохи чи не український націоналізм. А його книжку «Україна добра моя радянська», в якій він позитивно ставився до українського козацтва, була за наказом Москви конфіскована і згодом спалена, як заявив тепер Шелест.

Найцікавішою частиною інтерв'ю Шелesta, яке взяв молодий український публіцист і співробітник «Києва» Д. Табачник (нешодавно він перебував у Мюнхені), є спогади Шелesta про його розмови з Брежневим та Сусловим щодо української мови, культури тощо.

Наводимо деякі уривки, які свідчать, що і Суслов, і Брежнєв, і чи не всі тодішні кремлівські керівники були наскрізь пройняті російським імперіальним шовінізмом, вважали українців частиною російського народу і прагнули довести до ліквідації української мови та культури. Прикладом того може бути наведена Шелестом розмова між ним та Сусловим і Брежневим у присутності партійних вельмож Підгорного, Демічева, Шелепіна і інших.

Суслов, в зв'язку із одним листом Шелesta до політбюро заговорив про роз'єднання народів.

«Я питую: «При чому тут роз'єднання народів? Питання ж у нас конкретне».

Суслов знов: «А взагалі я повинен сказати, що в Україні далеко не все гаразд — уся Україна говорити українською мовою».

Я аж оставпів: «А що ж вона має — турецькою розмовляти, чи як?»

Тут підклучився Демічев, секретар ЦК КПРС: «І взагалі, там у Шелesta українізацію займаються!»

Знову не витримую: «Де в Шелesta? Як українізацію? Ніякою українізацією не займаються. Є і російські школи, є й українські школи — на великий жаль, українських шкіл меншає».

Демічев: «А Шевченко в них — кумир!» І на Суслова дивиться.

Тут мене прорвало: «Так, Шевченко в нас кумир. Його в нашій країні і за кордоном вважають великим демократом, геніальним поетом».

Демічев почав заперечувати: «Так, але ж у вас він — кумир молоді! Шевченкові там квіти завжди, щорічно вінки приносить. У вас...»

Я відчуваю, що остаточно втрачаю самоконтроль: «Ну, так це і добре. А як ти помреш, хто тебе згадає, хто квіти принесе?»

Суслов втручається: «І потім, у вас там вивіски всі українською мовою. Що це таке?»

«Ну, а якою мовою вони мають бути? Є українською, є і російською.

Суслов тоді використав свій найголовніший козир: «Взагалі, там у вас в Україні чимало проявів націоналізму».

Я сторопів, стримався, але голос підвищив таки добряче:

«У чому, Михайлі Андріевичу, прояви націоналізму? Це ж звичайні сталінські ярлики!»

А Демічев так незворушно: «А в тому, що багато говорять українською мовою, і в тому, що Шевченка надмірно шанують».

І Суслов його підтримав.

А тут ще підкотився Решидов: «У нас рюській язык в большом почтобе, мі руській язык уважаєм, любім, ізучаем. Ми его на первій место ставім, ми знаєм, не так, как на Украине».

Я не витримав: «Та хоч ти замовкни, ти його не знаєш, коли виступаєш — нічого зрозуміти не можна...»

Леонід Ілліч (Брежнєв) вирішив змінити трохи тему, пожартувати: «Ось у нас при Скрипникові українізацію проводили. Так це була «скрипниківщина»! При Скрипнику, ви знаєте, я працював на заводі, коли українізацію проводили. Що це було? Це був абсурд, сміх. Та й взагалі українська мова — це ж, це суржик російської мови».

Підгорний сидів поруч, але почав закипати. Питає: «Ви так вважаєте?»

І знову почав Леонід Ілліч: «Так, щодо українізації».

Ось це новина! Договорився, Леоніде Іллічу! Тоді й культура українська — суржикова, штучна. Як же це так: український народ, українська мова, українська культура існують сторіччями — і їх суржиком назвали?» (А Суслов сидить і всі мої «крамоли» занотовує).

Брежнєв не вгамовується: «От, пригадую, коли проводилася українізація, так дехто не зінав — йому підказували відповіді. Питають, як називається українською мовою місяць «декабрь». А він не знає, йому шепочуть, потім показують груди — «грудень». А він: «Місяць — «цицень»! Ха-ха-ха!»

Я аж зуби зіплив, та мовчу, думаю лише: «І це керівник держави! Це людина, яка народилася, виросла і більше половини життя прожила в Україні».

«Що стосується Миколи Олексієвича Скрипника, товаришу Демічев, і ви, товаришу Суслов, дай Боже, як кажуть, щоб усі ми були такими комуністами, як був Скрипник. А вам, Леоніде Іллічу, соромно з такими промовами, ганьба таке казати на український народ. Я того ніколи не чекав од тебе, земляка, почтути...»

Ось яка була в мене розмова ще наприкінці 1965 р. — вона почала прокладати мені дорогу до 1972 р. (до усунення)... Михайло Андрійович Суслов записував недаремно — він взагалі ніколи й нічого не забував. Згадав їх мені, але вже пізніше».

Додаймо, згадав, мабуть, і Підгорному, якого також згодом усунули.

«Українське слово», ч.2500
10 грудня 1989 р., Париж

ВІТАЄМО ПАНА ІВАНА ДАЦЕНКА ІЗ 90-ТИЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ

У вівторок десятого квітня 1990 року панові Іванові Даценкові сповнилося 90 років його трудолюбивого життя.

Одумівський Ансамбл Бандуристів імені Гната Хоткевича та працівники одумівської радіопередачі «Молода Україна» влаштували йому ювілейне святкування в суботу 21 квітня, у залі при катедрі св. Володимира в Торонті (з уваги на те, що день народження цього року випав на страсний тиждень).

Пан Іван Даценко народився 1900 року на тоді екологічно чистій прекрасній Україні.

У нього склалося дуже цікаве, тяжке, часто небезпечне життя.

За любов до свого народу і своєї землі він відбув десять років каторги на півночі з мільйонами інших його братів і сестер. Будував горезвісний Біломор-канал та інші проекти. Тяжкі спогади залишилися в нього з тих років. Наприклад, у його концтабір приходить ешелон каторжан — п'ять тисяч осіб, а через місяць із тієї групи не лишається нікого живого, або всього декілька осіб. Будувався Біломор-канал советськими методами, а саме: тисячі людей, може десятки тисяч, а може й більше лопатами копають тверду землю і водночас спеціальні загони закладають динаміт, і без попередження присутніх каторжан зривають тим динамітом — каміння, землю і людей.

Після звільнення його життя не покращало набагато, він далі поневірявся на своїй рідній землі, не маючи права навіть проживати в Україні, але жив, бо життя поза Україною вважав безвартісним.

Але, як тільки почалася Друга Світова війна, наш ювілят був мобілізований у військо — обороняти Сталіна, його прокляту владу, і «родину», а в тому, зрештою, свою землю від нових окупантів, брунатних фашистів. На фронті був ранений, попав у полон, з якого вдалося щасливо втекти.

Небезпечним було життя під час війни для українців на своїй землі за німецької окупації. Знову розстріли, знову шибениці, без кінця контрибуції. З України вивозили цвіт українського народу — молодь, вивозили худобу, хліб, вивозили все, що фашисти тільки могли забрати — вивозили навіть українську землю — чорнозем.

Добре про німецьку окупацію можна сказати тільки те, що вона не тривала довго.

Коли зі сходу насуваласяsovетська хмара підсилена американською допомогою, пан Даценко опинився перед дилемою — що робити? Залишити рідну землю, яку він любив понад усе на світі, чийти на вигнання і поневірятися на чужині.

Зазнавши так багато лиха від совєтів, наш ювілят вирішив шукати кращої долі на заході.

А потім, як у калейдоскопі — Німеччина, табори Ді-Пі, Канада, Монреал, солодка праця в Канаді, фармерування і переїзд до Торонто. Як то кажуть, козак не без щастя — після довгого митарства пан Даценко заслужив собі пенсію, і тепер проживає у пансіоні ім. Івана Франка.

Скромне ювілейне святкування виявилося успішним завдяки землякам і друзям ювілята, які прийшли привітати його та висловити йому найкращі побажання, а також завдяки участі прекрасних бандуристок згаданого ансамблю, які виконали декілька українських пісень та музичних творів відомих композиторів.

Зворушений ювілят щиро сердечно подякував присутнім за участь у його святкуванні, а також за привіти та за чудовий концерт, що ним проводила Валентина Родак — мистецький керівник ансамблю. В імені СУЖЕРО вітав ювілята Голова організації Вікентій Літвінов, який сказав, що пан Даценко, як один із основоположників цієї організації, вклав багато праці при її створенні.

Змістовний привіт-слово виголосив митрофорний протоієрей отець Петро Бублик, настоятель катедри святого Володимира в Торонті, підкресливши велику жертвеність пана Даценка для добра громади.

Не забули привітати нашого ювіляти і прем'єр-міністер Канади Браєн Малруні, провінційний прем'єр Дейвід Пітерсон, посадник міста Міссисага та інші члени федерального, провінційного і міського урядів. Це дуже гарна канадська традиція.

Від імені редакційної колегії та адміністрації журналу «Молода Україна» вітаємо вас, пане Даценко із дев'ятдесятилітнім ювілеєм і бажаємо Вам щастя, здоров'я і багатьох літ!

Ред.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН

Сьогоднішня зустріч з моїм таборовим другом Пищимухою вийшла поза межі звичайних з ним зустрічей. Насамперед, Пищимуха «притирив» (це його власний вислів) пляшку каліфорнійського вина, яке — за словами Пищимухи — мало охолонувати дискусію в критичних моментах. По-друге, зайдло несподіване «персональне ускладнення»: підсів до нас випадковий прогульковець Недовіса (також із бувших «ділі»), і також завзятий «політикан». Але, якщо я та Пищимуха були самостійники (розуміється українські), то Недовіса виявився сто-відсотковим федералістом, тобто в наших самостійницьких очах — «невковирним малоросом», проте політично трохи підкованим. Принаймні, під час дискусії він покликався на Драгоманова й Кирило-Методіївське Братство (душею якого був наш великий Кобзар Тарас Шевченко), й ледве не загнав нас на слизьке. Та, Богові дякувати, ми згадали відоме прислів'я: «Всякому овочеві — свій час», і вдвох дружно відбили «наступ федераліста».

Щоправда, він не хотів призвати свою поразку, цідячи крізь зуби: «добре вам діяти вдвох — відомо ж бо, що «удвох і батька добре бити».

Тут **Пищимуха**: «А хіба ж не варто бити? Он маюсінка Естонія за самостійність бореться, а 50-мільйоновій Україні ти федерацію підсуваєш!»

— Та ще з ким? З Москвою! — втрутився я: «Тож ми сімдесят років від неї навіть **самостійність** на папері маємо. Адже в Сталінській Конституції чорним по білому надруковано, що кожна з 15-ти національних республік СРСР Союзу має право сама відокремитися. А насправді — спробуй лише! Москвина — це не англійці, які хоч і люблять старшувати, але шанують свободу і додержують обіцянки.

Недовіса: Стоп, стоп! Кажеш — англійці додержують обіцянок? А трагедія Козацького корпуса з жінками та дітьми в Лієнці-Австрії 1945 року! Адже тоді англійське військове начальство обіцянками замануло понад тридцять тисяч людів в со-вєтську пастику, не спиняючись навіть перед зойками та слізми жінок і дітей, що з них чимало загинуло в річці, рятуючись від совєтського полону.

(Отже Недовіса скористав з нагоди, щоб «узяти реванш». Але я з Пищимухою не далися і пустили в дію важку артилерію, а саме — **Український Народний Рух** і Бориса Єльцина).

— Ти от скажи нам: Хто є справжнім виразником мрій, надій та вимог сучасної української людності? Не бери окремих прошарків, а масу селянства і робітництва. Яка з діючих нині в УРСР організацій чи партій цю масу представляє?

(Тут Недовіса тик-мик, ні сюди, ні туди).

— От бачиш! — переможно гукнули я і Пищимуха разом: **Український Народний Рух!** Чув про такий? Як не чув, то на ось: прочитай і другому дай!

З цими словами я всунув до рук Недовіси

«Українські Вісті», а Пищимуха з другого боку «Народну Волю».

— Тільки ж каструль ними не накривай, а читай — перечитуй! — гукнув я на відході.

А. Юриняк
Лютій 1990 р., Лос Анджелес

НОВІ ВИДАННЯ «СЛАВУТИ» В ЕДМОНТОНІ

Протягом останніх двох років видавництво «Славута» (72 Вестбрюк Драйв, Едмонтон) випустило в світ такі книжки:

«У вирі багатокультурності», спогади Яра Славутича — 18.00 дол.

«Атлантида», поема Тадея Карабовича (з Польщі) — 4.00 дол.

«Вибрана», поезії Яра Славутича в білоруському перекладі Масея Сядньова — 5.00 дол.

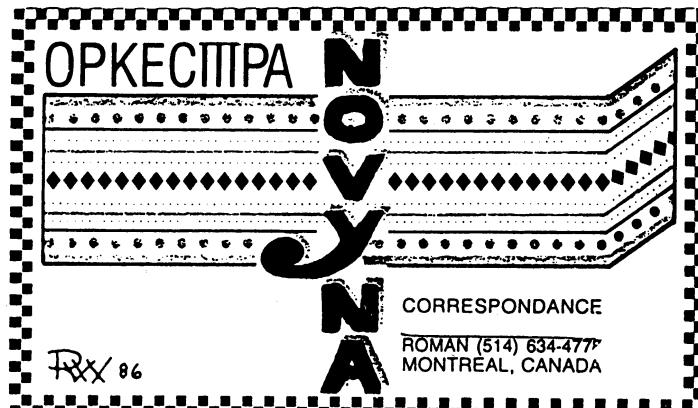
«Українським дітям усьому світі» Ліни Біленької — 4.00 дол.

«Оаза туги», поезії Яра Славутича в польському перекладі — 7.00 дол.

«Пізні грона», сонети Петра Косенка з Америки — 15.00 дол.

Незабаром завершується видання другого випуску «Української Шекспіріяни на Заході», що складений із досліджень і статтей, нових перекладів, бібліографії, хроніки з діяльності Українського Шекспірівського Товариства, тощо. Замовлення просимо слати на адресу:

Slavuta Publishers
72 Westbrook Drive
Edmonton, Alberta
T6J 2E1
Canada

SPECIAL MUSIC FOR SPECIAL OCCASIONS

ОРКЕСТРА НА ВСІ ОКАЗІЇ

Таборова Референтура
Об'єднання Демократичної Української Молоді Канади
оголошує, що
двотижневий літній

КОБЗАРСЬКИЙ ТАБІР «УКРАЇНСЬКОЇ ЕДНОСТИ»

під гаслом «**МИ Є. БУЛИ. І БУДЕМ МИ!**»
(І. П. Багряний)

під патронатом Капелі Бандурістів ім. Т. Шевченка
триватиме

на одумівській оселі «Україна», Лондон, Онтаріо
від неділі 29-го липня до неділі 12-го серпня 1990 р.

Учителі-інструктори — з Канади, США, України, Аргентини і Австралії.

Приймаються учасники віком від 10 років.

За інформаціями і аплікаціями звертатися до:

ODUM BANDURA CAMP
c/o VALENTINA RODAK
12 MINSTREL DR.
TORONTO, ONT., M8Y 3G4
(416) 255-8604

РОЗКЛАД ТАБОРІВ ОДУМ-У НА ЛІТО 1990 РОКУ

**Оселя ОДУМ-У «Україна», Лондон, Онт.
Від 15-го до 28-го липня**

24-ий Табір Виховників Юного ОДУМ-У для молоді у віці від 15-ти до 19-ти років.

За інформаціями звертатися до:

NATALIE NELIPA
25 Mabelle Ave.,
Apt. 2603
Toronto, Ontario, M9A 4Y1
Tel.: (416) 233-2466

28-ий Відпочинково-Виховний Табір Юного
ОДУМ-У.

За інформаціями звертатися до:

TARAS LISHCHYNA
26 Hamshire Hts.
Islington, Ontario, M9B 2K4
Tel.: (416) 622-0482

Від 29-го липня до 12-го серпня

11-ий Кобзарський Табір.

За інформаціями звертатися до:

VALENTINA RODAK
12 Minstrel Dr.,
Toronto, Ontario, M8Y 3G4
Tel.: (416) 255-8604

SIPCO OIL LTD.

HOME COMFORT DIVISION

83 Six Point Road
Toronto, Ontario M8Z 2X3 — Tel. 232-2262

1. Доставляє найкращої якости опалову оливу та дає безкоштовне чищення печей і обслугу.
2. Вкладає і фінансує нові печі („форнеси“)
3. Вкладає прилади до звогчування повітря („гюмідіфайрс“)
4. Все фінансуємо на догідні сплати

— 24-годинна обслуга —
**ТЕЛЕФОНУЙТЕ ВДЕНЬ І ВНОЧІ:
232-2262**

Свої рахунки можете платити безкоштовно у Community Trust Co. — 2299 Bloor St. W.

Провадимо також власні бензинові станції під назвою Sipco. Просимо наших відборців заїжджати до наших Sipco і наповнювати авта бензиною.

**СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ
ФЕДІР ПОДОПРИГОРА
1912-1990**

От і все.

*Поховали хорошу людину,
Повернули навіки у лоно землі.
Ta невже ж
помістилось в тісну домовину
всі турботи його,
всі надії,
жалі?*

В. Симоненко

В Торонті 21 лютого 1990 року помер на сімдесят восьму році життя світлої пам'яті Федір Подопригора. У глибокому смутку він залишив дружину Килину, з якою прожив 59 років подружнього життя, дочок: Валентину з чоловіком Миколою Близнюком; Раїсу з чоловіком Іваном Мачулю; Тамару з чоловіком Віктором Кошарним; Людмилу з чоловіком Володимиром Решетняком; Катерину, сина Петра, 11 внуків, одного правнука. Залишив покійний у глибокому смутку теж багато друзів, земляків, побратимів по СУЖЕРО, УРДП, ОДУМ-і, та серед українських громад у Торонті і Лондоні.

Багатолюдними були панахиди — в четвер 22 і в п'ятницю 23 лютого, та похорон в суботу 24-го лютого. Чин похорону виконали: настоятель Української Православної Катедри св. Володимира в Торонті митрополит Отець Петро Бублик та отець Богдан Сенцьо.

Поховали світлої пам'яті Федора Подопригору на цвинтарі Святого Володимира в Оквілі. Незважаючи на дуже холодний день, прощальне слово перед домовиною виголосив Григорій Мороз, Голова УРДП.

У Центрі Культури імені св. Володимира, на Оセルі «Київ» відбулася урочиста тризна, якою вів зять покійного, президент Корпорації імені Святого Володимира, інженер Віктор Кошарний, українською й англійською мовами.

Як виявилося, світлої пам'яті Федір Подопригора писав поезії. Його вірш «Тяжіння» прочитала на тризні дона Катя. Зворушливий. Про життя покійного в Лондоні і в Торонті розповіли його внук Іван Близнюк і внучки Олена й Катя Кошарні.

Олена говорила українською мовою:

МІЙ ДІДУСЬ

Хочу розповісти вам про моого дідуся. Він мені був не тільки дідусь, але і також конфідант. Я з ним говорила на всі теми — не тільки про його здоров'я або про погоду. Не можу, навіть, згадати скільки разів я ходила до нього на пораду — про школу, про мої турботи і приватні справи, навіть про хлопців говорили!

Коли дідусь давав мені поради, він часто мав оригінальні приказки.

Одного разу я плакала перед ним тому, що я така дурна. Дідусь притулив мене до себе і сказав: «Хто не був молодий, той не був дурний!» Я розсміялася. Не знаю де він знайшов ці хороші приповідки, але я їх до кінця віку не забуду. Так, дідусь був мій друг... і мій вчитель. Дідусь Федір нас всіх вчив шанувати батьків, нашу мову, культуру і рідну землю. Він нам завжди нагадував, як важливо бути чесною людиною. Своєю поведінкою він давав нам приклад. Я пам'ятаю одну пригоду дідуся, про яку мені розповідала мама. Коли славний український маляр Василь Курелік вперше приїхав до Лондону (тоді він ще не був таким знаним), показати свої картини — дідусь Федір його скрізь возив. Із відчайдушності художник Курелік попросив дідуся вибрати для себе деякі картини — котрі йому сподобалися. Дідусь не взяв ні одної. Як ми це почули, ми були дуже здивовані — не могли повірити, щоб Дідусь втратив таку нагоду. Ми всі знаємо, що ці картини сьогодні дуже цінні. Ну як дідусь міг так помилитися? Але, коли подумали, то зрозуміли, що у нього було на думці. Так. Дідусь провадив своє життя із любов'ю до близького, до чужого, до родини, до Бога.

Дідусь Федір також був дуже жартівливий, за що я його шаную. Будучи хворим він ніколи не гнівався на свою муку, а завжди дякував Богові за те, що витерпів і що був живий. Дідусь ме-

не залишив із багатими солодкими споминами. Наприклад, я ніколи не забуду, як він любив пекти і готовувати нам — онукам різні цікаві страви. Всі внуки напевно пам'ятають його Jello із ягодами, із сиром, а то — з морозивом. Дідусь всіх нас любив — навіть збудував нам басейн на фармі в Лондоні.

На останнє Різдво дідусь свої слова нам рекордував, бо не міг бути присутнім. Нам треба завжди пам'ятати його слова, бо він найліпше міг їх казати:

«Як довго живе нація, так довго потрібна мова, культура, бо кожна генерація має їх передавати своїм дітям, новим поколінням.

Дорогі внуки, пам'ятайте і зберігайте ці мої поради і зауваги глибоко в душі, в своєму житті, аби жодний ворог-окупант не міг руйнувати життя ваше, так як нам було».

І так як дідусь нам завжди казав: «Хорошого сну, мій дорогенький Дідуся».

**

Складаючи співчуття засмученій родині, отець Богдан Сенцьо звернув увагу на велику шляхетність покійного, а заступник Голови Катедральної Громади св. Володимира магістер Віктор Педенко підкреслив його великий патріотизм, та жертвенну працю для добра Української Православної Церкви. Від імені української громади в Лондоні та від імені УРДП співчуття родині склав Микола Тищенко. Багато уваги присвятив покійний вихованню української молоді в еміграційних умовах, про що на тризні розповів Голова Центрального Комітету ОДУМ-у інженер Микола Мороз, який промовляв також від імені Товариства Одумівських Приятелів та Фундації імені Івана Багряного.

Складаючи співчуття горем засмученій родині від імені Лондонського

**МОЛОДЬ
МАЙБУТНЄ НАЦІЇ!
ДОПОМАГАЙТЕ МОЛОДІ
МОРАЛЬНО
І
МАТЕРІАЛЬНО**

Відділу Комітету Українців Канади, Микола Мельник заявив, що покійний Федір Петрович Подопригора належав до тих небагатьох українців, які в ім'я правди складали свідчення про страшний голодомор в Україні 1932 і 1933 років, та про сталінсько-комуністичний терор і репресії сутички проти українського народу. Від імені співців, читців та Недільного Курсу при Катедрі св. Володимира в Торонто співчуття родині склав Петро Шкурка, який розповів про те, що покійний разом із своїми внуками у церкві читав великоміні діяння святих апостолів. Таке явище трапляється дуже рідко, а в Катедрі — вперше, коли дід читав у церкві разом із внуками — пояснив Петро Шкурка.

На закінчення тризни, дочка покій-

ного Рая Мачула, крізь плач і сльози подякувала від імені родини священикам за молитви і чин похорону, усім учасникам і рідним, які приїхали здалеку, щоб віддати останню шану покійному батькові.

Хай канадська земля буде йому легкою! Вічна йому пам'ять!

**

Родина світлої пам'яті Федора Подопригори висловлює щиру подяку приятелям і всім знайомим за вислови співчуття, за квіти і пожертви на нев'янучий вінок та за всі добре діла.

Родина сердечно дякує отцям: П. Бубликovi і Б. Сенцьові за поміч і чин похорону, дякує церковному хорові і п. Н. Олійникові та всім хористам.

Родина бл.п. Ф. Подопригори:	
Рая і Іван Мачула	\$50.00
Валя і Микола Близнюк	\$50.00
Люда і Володимир Репетняк	\$50.00
Тамара і Віктор Кошарні	\$50.00
Валя і Микола Сідельник (з Чікаро)	\$25.00

Разом \$225.00

Ред.

S N I H HEATING & COOLING

ВОЛОДИМИР СНІГ
Власник

11 Marmora St.
LONDON, ONT. N5Z 1Z4

Telephone
(519) 432-1983

Сергій Козак

НА ПОКЛИК КОБЗИ

На Україні, в невеликому селі Стрітівка — велике стрічення. Дня вчоращеного — з сьогоденням, забутого — з відроджуваним, висохлого джерела — із живою водою, а ще — людей старшого і зовсім молодого віку, тих, що здалеку, і хто зблизька. А викликане воно подію небуденою — відкриттям школи кобзарського мистецтва. Школа нова, якої ми ще не мали і яку лише щойно познанено на освітянській карті України, однаке не на порожньому місці вона виникла — у далеку глибінь

веде її коріння. Адже кобзарство — давнє джерело нашого духа, нам ще пити й пити з нього. Ще осмислювати, що ми мали, що втратили і що можемо мати в ньому, — для сьогоднішньої нашої потреби і для потреби вічної нашої культури, нашого народу. І ось (може, як усвідомлення цієї потреби?) — школа юних кобзарів.

А що саме у Стрітівці — мальовничому селі на Київщині — також не випадковість. Уже тривалий час сміливо і чесно живе тут голос бандури, на який ідуть з усіх-усюд люди. А приїхавши — наслухатись-натішитись не годні тим кобзаревим співом. Отож, є чого їхати, є й до кого: живуть тут справжній кобзар Василь Литвин та письменник

Олесь Бердник, які витворили в тутешнім краю своєрідне духове осереддя, в якому й було виплекано прекрасний задум навчального закладу, що й став призвідцем стрітівського диво-свята.

На широкому майдані коло школи — велелюддя. Виконуються «Вічний революціонер» та «Козацька дума».

— Повний символіки день, — зазначив у своєму виступі голова правління Українського Фонду Культури Борис Олійник. — Після урожайного дощу ми сіємо зерна справжнього мистецтва, відроджуємо кобзарську школу. Подія ця історична, вона знаменує реальне відродження української культури, адже ж кобзарське мистецтво — прикметна ознака нашого народу, по ній нас впізнаватимуть у світі: ми — українці!

На мітингу з чагоди урочистої події виступили також заступник міністра народної освіти республіки І. Хоменко, секретар Кагарлицького райкому Компартії України І. Тищенко, директор школи Г. Іванова, гостя з Канади Ніна Буцька, історик О. Апанович, голова обласного відділення фонду культури В. Дрозд, стрітівчанин В. Ярошенко, письменник О. Бердник, який прочитав вірш «До юних кобзарів», кобзарі В. Горбатюк та В. Литвин, представники різних установ, які сприяли створенню школи.

Ще влітку відбулися співбесіди й творчий конкурс, і, таким чином, до школи потрапили юнаки з Вінницької, Донецької, Дніпропетровської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Кіровоградської, Полтавської, Черкаської областей. Усього ж — двадцять троє, поміж ними немає байдужих (і це головне!), і тепер вони житимуть одним, за словами Б. Олійника, «козацьким кошем».

Освітлені мелодією «Кобзарського гімну» проходили юнаки через вогонь, у який кидали барвінок, «щоб уродився гарний ужинок», освячувались джерельною водою, «щоб родило насіння і не всихало коріння», й насамкінець з рук своїх педагогів В. Горбатюка, братів В. і М. Литвинів отримували «свою зброю духа» — бандуру.

Програма передбачає вивчення фольклору та етнографії, власне інструмента — бандури, основ композиції та поетики, фортеціяно, а також історії та географії України і багато іншого цікавого й потрібного. Усе служитиме одній меті: готовати не лише артистів, а й носіїв давнього мистецтва.

Прикмета кобзарського мистецтва — і в самому приміщенні світлуому й просторому: гобелен із зображенням кобзаря при вході, стіннівка «Кобзар», навчальні кляси для теоретичних, практичних та індивідуальних занять, у них — музична та історична література. Це — для навчання. А для відпочинку — затишне й привітне помешкання. Щоправда, воно тимчасове, оскільки вже розпочато будівництво нового гуртожитка, і факт цей дає підставу ще впевненіше говорити про майбутнє школи. Передбачається, що через два роки тут навчатиметься уже сімдесят п'ять учнів.

«Рятуйте, люди, пісню!» — ця мелодія стала своєрідним лейтмотивом великого концерту, а молоді руки торкалися шовкових струн прадавнього інструмента.

Кобзарі завжди кликали нас до джерел. І саме кобзарство — чисті й цілющі джерела для нас. Стрітівське відтепер — одне з них. І як добре, що маємо змогу прихилитися до нього!

«Літ. Україна»

ЛУЦЮК ОДЕРЖАВ ПЕРШУ НАГОРОДУ ІМ. СОПІНКИ

Торонто, Онтаріо. Д-р Любомир Луцюк, співпрацівник Катедри Українознавчих Студій при Торонтському Університеті та професор-асистент Департаменту географії Університету Квін, одержав недавно першу нагороду ім. Сопінки. Ця нагорода була встановлена в 1988 році на честь судді Івана Сопінки, якого уряд призначив на пост судді Верховного Суду Канади.

Передача нагороди відбулася в листопаді під час святочної вечери у Великій Залі Гартгавзу в Торонтському університеті. Господарем вечора був президент Фундації Катедри Українознавчих Студій, Ігор Бардин, а головним промовцем був відомий український письменник з Києва, Євген Сверстюк. Під час вечери відзначено також золотою Шевченківською медалею голову Комісії Україн-

ських Громадянських Прав, Івана Григоровича. Медалю вручив д-р Дмитро Ціпівник, президент Українського Канадського Конгресу.

Понад 200 людей зійшлися, щоб відзначити подію вручення першої нагороди ім. Сопінки. Представляючи кандидата, керівник Катедри Українознавчих Судій, професор Павло Р. Магочий, розповів про дотеперішні наукові досягнення д-ра Луцюка та про його науковий потенціял у майбутньому. Передаючи нагороду, суддя Сопінка, пригадав про цінну працю д-ра Луцюка для української громади під час Комісії Розслідування Воєнних Злочинів і подякував йому за поміч під час Міжнародної Сесії Розслідування Великого Голоду в Україні в роках 1932-1933, яка відбулася в Брюселі. Кінчачи своє слово, суддя Сопінка подякував українською мовою Фундації за її допомогу при встановленні наукової нагороди його імені та висловив задоволення, що перша нагорода припала молодому й багатонадійному науковцеві, який уже дав доказ своїх наукових здібностей.

КОНКУРСИ „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“

КОНКУРС НА СТАТТІ ПРО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ В 1930-их РОКАХ

Щоб одумівська і прихильна до ОДУМ-у молодь близче познайомилась з життям українського народу в Україні в 1930-их роках, проголошуємо конкурс на найкраще написані статті. Статті мають бути 500 до 2000 слів і мають бути подані джерела. Також мають бути залучені копії уривків важливіших джерел. Мова може бути неукраїнська, але переможець отримає тільки половину призначеної нагороди.

Нагороди будуть слідуючі:

	14-17 років	18-30 років
Перша	\$200	\$300
Друга	\$140	\$200
Третя	\$80	\$100

Нагороди є з фонду пам'яті **Катерини Мороз**. Цей фонд в сумі 10,000 дол. створили чоловік по-кіної Григорій Мороз і родина.

Жюрі робитиме рішення про зміст, вживання нових джерел і загальну вартість статей. Статті мають бути надіслані на адресу журналу „Молода Україна“ до 31-го грудня 1990 р.

ПРОПАМ'ЯТНИЙ ФОНД ІМЕНИ ПЕТРА І ОЛЬГИ НЕЛІПІВ

Брати Неліпи — Василь і Григорій — заснували фонд при „Молодій Україні“, у пам'ять своїх батьків, світлої пам'яті Петра й Ольги Неліпів, які відійшли у вічність 1985 року. Цей фонд має бути непорушним, а відсотки з нього будуть призначатися на винагороди українській молоді, за визначну діяльність у різних галузях українського життя.

Редакційна колегія журналу матиме за свій обов'язок винагороджувати одумівок і одумівців за успіхи у навченні, в гуртках самодіяльності, за визначну організаційну працю та за успіхи у спорті — на рекомендацію філій ОДУМ-у.

Фонд нараховує \$6,500.00. Склали:

Сини — Василь і Григорій Неліпи з родинами	\$5,000.00
Василь і Людмила Неліпи (У першу річницю смерти батьків)	\$1,000.00
Іван і Мотря Носовенки	\$400.00
Юрій і Олена Лисик у пам'ять своїх батьків	\$100.00

Іван Сопінка, суддя Верховного Суду Канади гратулює д-рові Любомирові Луцьоку за одержання нагороди ім. Сопінки.

Гарт Гавз
Торонтський університет

M O L O D A U K R A I N A

If not delivered please return to:

Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Ціна 2.00 дол.
в США і Канаді

N. - J SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road
LONDON, ONTARIO
N6L 1A6
(PRE-MIX CONCRETE)

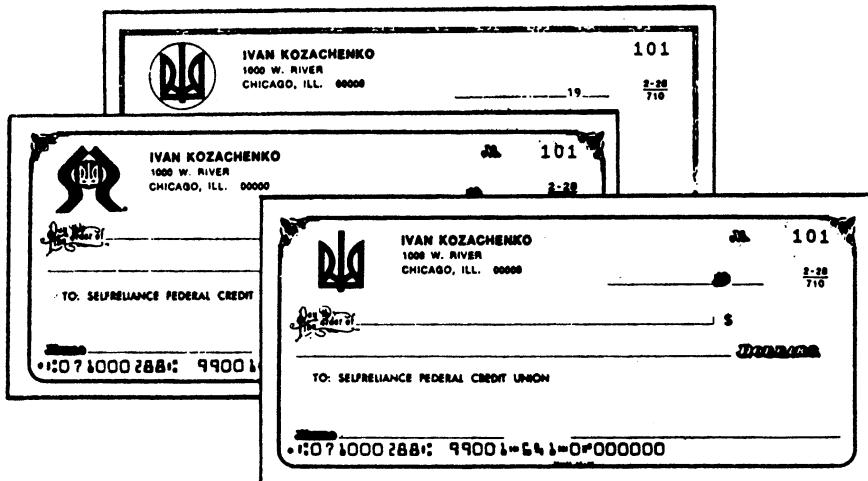
R. CHOLKAN & CO. Ltd.

5302 Dundas St. W.
Toronto, Ont

INSURANCE FOR FIRE, AUTO, LIFE
УСЯКОГО РОДУ АСЕКУРАЦІЇ ВІД ВОГНЮ,
НА АВТА, ВІД КРАДІЖКИ, НА ХАТУ.

Телефонуйте до
ЯРОСЛАВА КОВАЛЯ
Тел: 239-7733

"УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ"

Українська
Федеральна Кооперативна Каса
„Самопоміч“

Selfreliance
Ukrainian Federal Credit Union

УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ
(ДРЕФТИ) та інші чеки
МОЖНА ДІСТАТИ
В УКРАЇНСЬКИХ
КРЕДИТОВИХ
КООПЕРАТИВАХ.

КООПЕРАТИВНІ ЧЕКОВІ
КОНТА є КРАЩІ
ЯК ЗВИЧАЙНІ ЧЕКИ.

- Трансакції є безкоштовні
- Не вимагаємо мінімального сальда на конті.
- Перших 150 дрефтів даром, при відкритті нового дрефт конта
- Заробляють дивіденду
- Дрефти мають копії